

VKB-1/2011.
(VKB-2/2010-2014.)

J e g y z ő k ö n y v *

**az Országgyűlés A Kolontár melletti vörösiszap-tározó átszakadása
miatt bekövetkezett környezeti katasztrófával kapcsolatos felelősség feltárását és a
hasonló katasztrófák
jövőbeni megakadályozását célzó országgyűlési vizsgálóbizottság
2011. március 8-án, kedden 13 órakor
az Országház főemelet 61. számú tanácstermében
megtartott üléséről**

**A jegyzőkönyv eredeti hitelesített példánya az Országgyűlés Levéltárában megtalálható.*

Tartalomjegyzék

<i>Napirendi javaslat</i>	3
<i>Az ülés résztvevői</i>	4
<i>Elnöki bevezető, a napirend elfogadása</i>	5
<i>Dr. Illés Zoltán államtitkár meghallgatása a vörösiszap-katasztrófa körülményeiről és a kármentesítésről</i>	5
<i>Dr. Illés Zoltán tájékoztatója</i>	5
<i>Kérdések, hozzászólások</i>	11
<i>Dr. Illés Zoltán válaszadása</i>	18
<i>A meghallgatásokra beérkezett javaslatok ismertetése (a vizsgálóbizottság ügyrendjének 7. §-a alapján), döntés a meghallgatandó személyekről és időbeni ütemezéséről</i>	24

Napirendi javaslat

1. Dr. Illés Zoltán államtitkár meghallgatása a vörösiszap-katasztrófa körülményeiről és a kármentesítésről
2. A meghallgatásokra beérkezett javaslatok ismertetése (a vizsgálóbizottság ügyrendjének 7. §-a alapján), döntés a meghallgatandó személyekről és időbeni ütemezéséről – Előadó: Kepli Lajos elnök
3. Egyebek

Az ülés résztvevői

A vizsgálóbizottság részéről

Megjelent

Elnököl: **Kepli Lajos** (Jobbik), a vizsgálóbizottság elnöke
Gógös Zoltán (MSZP), a vizsgálóbizottság alelnöke
Ékes József (Fidesz)
Lasztovicza Jenő (Fidesz)
Gyórfy Balázs (Fidesz)
Dr. Aradszki András (KDNP)
Kovács Tibor (MSZP)
Jávor Benedek (LMP)
Ferenczi Gábor (Jobbik)

Meghívottak részéről

Hozzászólók

Dr. Illés Zoltán államtitkár (Vidékfejlesztési Minisztérium)

(Az ülés kezdetének időpontja: 13 óra 14 perc)

Elnöki bevezető, a napirend elfogadása

KEPLI LAJOS (Jobbik), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Tisztelt Bizottság! Sok szeretettel köszöntök mindenkit, köszöntöm vendégünket, Illés Zoltán államtitkár urat a vörösiszap vizsgálóbizottság tagjait és vendégeinket. Megkezdénénk a mai bizottsági ülésünket. Rögtön az elején megállapítanám, hogy a bizottság tíz tagjából nyolc jelen van, ezért tehát határozatképesek vagyunk. A mai napirendi pont az előzetesen kiküldöttek szerint az első napirendi pontban dr. Illés Zoltán államtitkár meghallgatása a vörösiszap-katasztrófa körülményeiről és a kármentesítésről, majd második napirendi pontként a meghallgatásokra beérkezett javaslatok ismertetése. Emlékeztetőül: két-két képviselő kezdeményezheti bárkinek a meghallgatását a bizottság előtt, és az eddig beérkezett javaslatokat beszéljük át, illetve megbeszéljük, hogy lesznek-e még továbbiak. Harmadik napirendi pontként pedig egyebek címszó alatt szeretnék a kiosztott táblázatokról néhány szót beszélni, ami a privatizációs szerződésekkel kapcsolatos és az ezzel kapcsolatos további teendőkről.

Aki egyetért ezzel a napirenddel, az kérem, hogy kézfelemeléssel jelezze. (Szavazás.) A bizottság 3 tartózkodással támogatta a napirendet. Köszönöm.

Dr. Illés Zoltán államtitkár meghallgatása a vörösiszap-katasztrófa körülményeiről és a kármentesítésről

Kezdjük az első napirendi ponttal, és máris átadnám a szót Illés Zoltán államtitkár úrnak azzal a felvezetéssel, hogy szeretnénk, hogyha elmondaná nekünk mindazokat az információkat, amik jelenleg rendelkezésre állnak egyrészt a vörösiszap-katasztrófa, a gátszakadás körülményeiről, a gátszakadás nyomán kifejtett környezetvédelmi kármentesítési munkákról és mindazon információkról, amik közelebb vihetnek minket ahhoz, hogy a gátszakadás okait feltárjuk és a felelősöket megtaláljuk. Tessék, államtitkár úr!

Dr. Illés Zoltán tájékoztatója

DR. ILLÉS ZOLTÁN államtitkár (Vidékfejlesztési Minisztérium): Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Azzal kezdeném, ami nem a bizottság kompetenciája, de meggyőződésemről szeretnék egy kitélt tenni. Nevezetesen nagyon fontosnak tartom az ilyen jellegű bizottságok tevékenységét, ennek a bizottságnak is a tevékenységét, és ezért országgyűlési képviselőként is azon táborba tartozom, akik szorgalmazzák, hogy a vizsgálóbizottságok előtti megjelenés a törvény szerint is kötelező legyen ebben az országban. Erre van nemzetközi gyakorlat, vannak példák, és azt gondolom, hogy a Magyar Országgyűlésnek előbb vagy utóbb meg kell találni azt a jogi formulát, amely révén kötelezővé teszi bármely magyar állampolgárnak egy ilyen jellegű bizottság előtti megjelenését. Köszönöm szépen, hogy elmondhattam ezt a kitételemet.

Hölgyeim és Uraim! A feladatom, amennyiben jól értettem a meghívást – és kérem elnök urat, amennyiben rosszul fogalmazom meg most a feladatomat, utasítson rendre vagy javítsa ki mindazt, amit én most itt elképzelek e feladat kapcsán -, én úgy értelmezem, hogy időrendi, kronológiai sorrendben egyrészt az én tapasztalataimról kell beszámolnom a bizottság előtt, másrészt pedig a szakmailag alátámasztott vagy kevésbé alátámasztott feltételezésekről kell megnyilvánulnom. És természetesen a végén készen állok arra, hogy az önök által felvetett kérdésekre válaszoljak.

Jelzem a bizottság, illetve a jegyzőkönyv számára, hogy a bizottság tagjai közül én mindenkivel tegeződöm, de szeretném, hogyha a magázódási formát követhetném itt, a bizottságot megtisztelve ezzel a dologgal. Természetesen kérem a megértésüket.

Amennyiben jól értem a feladatomat, ha megengedi az elnök úr, félreteszem azt a rossz ízű tréfát, hogy egy nyolcórás előadással készültem most. Tegnap alkalmam volt ugyanakkor 50 külföldi személy előtt beszélnem pont a vörösiszapügyről, és néztem az órát, akkor kettő és fél órát beszéltem folyamatosan. Ha megengedik, akkor ettől eltekintenek, úgyhogy javaslom azt, hogy 15-20 percet beszélhessek. Nézni fogom az órát, de szívesen veszem az elnök úr jelzését, és utána pedig válaszolnék a kérdésekre. Hiszen, amit elfelejtettem, biztos, hogy a kérdések kapcsán meg tudom majd válaszolni, el tudom majd mondani.

Tisztelt Bizottság! 2010. október 4-e hétfőre esett és 13 órakor kezdődött a Magyar Országgyűlés plenáris ülése. 13.30-kor azzal szembesültem, hogy képviselőtársam, aki előttem ül Ékes József, hátrafordult és azt mondta, hogy nagyon nagy baj van, átszakadt a 10-es tározótér Kolontárnál, Ajkánál. Teljesen döbbenet fogadtam a hírt, és nem akartam hinni a fülemnek, még vissza is kérdeztem, hogy ez lehetetlenség, komolyan ez történt? És megerősítette az információt, és aki még vissza tud emlékezni a képviselőtársak közül, egy fizikai értelmű futás, rohanás indult el a patkón belül. A frakcióvezető úrhoz, Lázár Jánoshoz rohantunk – szó szerint – és azt kértük tőle, hogy azonnal hadd mehessünk el a helyszínről, hiszen az említett képviselőtársam, de mások is abból a térségből származnak, tehát az érintettségük egyetemleges volt, de az enyém is, aki ugyan a 8-as számú választókerületből kerültem az Országgyűlésbe, de mint a vízügyek, környezetvédelem, természetvédelem első számú vezetője, nyilvánvaló volt, hogy nekem a helyszínen van a helyem.

Így utólag azt kell mondanom, hogy a helyszínre történő gyors megérkezés ellenére sem tudtunk volna akkor, abban a munkában hatékonyan részt venni, és utólag szeretném dicsérni azokat az erőket, a rendőrségtől kezdve a katasztrófavédelmen keresztül, a honvédségtől a tűzoltóságon keresztül, mindenkit, akik tették a dolgukat, ugyanis nagyon szervezett módon léptek fel. Ez utóbb derült ki a számomra, de akkor fél kettő tájékan még azzal szembesültünk, hogy nem tudunk elmenni az Országgyűlésből, mert kötelezettségünk volt, kétharmados szavazások történtek. És amikor végül elmentünk, akkor az hat óra tájékan lehetett, én pedig azzal szembesültem fél kilenc tájékan, amikor megérkeztem Kolontárra, hogy képviselőtársam, Ékes József már ott volt, másokkal egyetemben, az elnök úr is ott volt már a helyszínen.

A magam oldaláról ismertette a történetet, én hálás vagyok a mennybélinek, hogy egyrészt a képviselőtársak ott voltak, másrészt pedig a Veszprémi Egyetem rektora a helyszínen volt, valamint azokon a vezetőkön kívül - rendőrségi, katonai, katasztrófavédelmi vezetőkön túl -, aki ott volt, az a vízügy képviselője, igazgatója, a székesfehérvári vízügy igazgatója, Csonki István.

Ez a három személyiség, rektor úr, Ékes József, valamint Csonki úr az én számomra elképesztően nagy segítséget nyújtott a helyszínen meghozandó döntések tekintetében. A látvány az leírhatatlan volt, és mindezt túlzás nélkül – mindenki ismeri a felvételeket, akár mozgóképeket, akár fényképeket, amelyek a helyszínen készültek. Természetesen nem olyan magasan állt a vörösiszap, mint amilyen magasan az első hullám érkezett, de a falakon itt-ott lehet látni. Képviselőtársam, Lasztovicza Jenő már korábban ott volt a helyszínen, és intézkedett, mint a védelmi bizottság elnöke vezette azt az ülést, amelyre én érkeztemkor betoppantam szó szerint. Neki jelentettek ott a rendőri, katasztrófavédelmi, tűzoltósági erők. Azzal szembesültem államtitkárként, állami vezetőként, hogy egy kiváló munka végét jelentették a védelmi bizottság elnökének.

Viszont arra a kérdésre, amit én tettem föl, hogy rendben van, de hol van az a közel egymillió, most már tudjuk, hogy valamivel több, mint egymillió köbméter vörösiszap, azt a tisztességes választ kaptam, hogy a Torna-patakon végigrohanva, a Marcal-folyóban. Utána az volt a kérdésem, hogy a Marcal-folyó az hova folyik? Bocsánat, hogy ilyen deduktív volt a dolog, de kiderült kapásból, hogy a Rábába, a Rába meg a Mosoni-Dunába, a Mosoni-Duna

meg a Dunába. Mire én azt kérdeztem vissza, hogy urak, nemhogy vége van, hanem most kezdődik.

Akkor ott az első tanácskozások egyikén kapásból az merült föl bennem, hogy ahogy román területen, erdélyi országban nem sikerült a cianid szennyezést megállítani kis vízfolyáson, ameddig esély lehetett volna egy olyan jellegű szennyezés pusztító hatásainak csökkentésére. Itt mindent el kell követnünk annak érdekében, hogy kis vízfolyáson, ott ahol a Marcalban még mindig csak tíz köbméter per szekundum a vízhozam, ott kell megállítani a szennyezőanyag továbbterjedését, mert ha eléri a Rábát, ahol nyolcvan köbméter per szekundum, akkor ott már nincs mit tenni, térdre imához.

Az első gondolat az volt ott közösen, ahogy eszmét váltottunk hangosan, hogy valahogy meg kell állítani a szennyezőanyag terjedését a Marcalban, és az volt a javaslatom, hogy gátat kell építeni, keresztgátat valahol felső vízfolyáson, amivel azonnal meg lehet állítani a szennyezőanyaggal a víz folyását. Kénytelenek voltunk elvetni ezt az ötletet azért, mert a térképre pillantva kapásból kiderült, hogy végig a Marcal mentén települések hálózata található, kisebb-nagyobb települések találhatók. Ha valahol megállítjuk a víz folyását azzal, hogy erőszakos módon, sziklát beleszórva, gátat építve megállítjuk a vizet, a kiterelés következtében a partokat ahogy eléri és kicsap a víz jobb és bal partra, azonnal más problémát generálunk, előntjük a településeket. Nemcsak azokat a területeket, hanem azokat a településeket, tehát ez semmiféleképpen nem volt megoldás. Ebből az egész gondolatiságból a végére az maradt, hogy fenékküszöbököt építettünk. Úgy döntöttünk, hogy a mederbe elhelyezett fenékküszöbök alkalmasak arra, hogy lassítsák a víz folyását, de nem is annyira ezt, mert átbukik rajta a víz természetszerűleg, hanem a magával sodort vörösiszapot tudja megfogni a fenékküszöb-rendszer, hálózat kis medence formájában, és mögötte pedig feldúsulva utána a későbbiek során majd innen el lehet majd távolítani. Ez volt az egyik gondolat.

A másik az, hogy ha már nem lehet megállítani és kiterelni ezt a szennyezőcsóvát, a vörösiszapcsóvát, akkor abban az esetben szükség lenne a pH csökkentésére, mert köztudott, hogy 12 és feles, 13-as pH-val szabadult ki a vörösiszap, illetve a hozzá tartozó folyadékmenyiség ezzel a pH-val rendelkezett. Itt viszont azzal a problémával kellett szembesülni, hogy ha erős lúghoz erős savat adunk hozzá, hiszen semlegesítési eljárás ilyenformán történik, akkor esetleg nem kézben tartható, hogy a pH lecsökkenjen 7-es alá, ahol pedig a mindenkor a vörösiszapban található nehézfémek vízzoldhatóvá válnak, és beoldódnak így nagyobb bajt okozva. Tehát az egyik oldalon meg kellett oldani a pH csökkentését, hogy a lúgos kémhatás ne pusztítólag lépjen föl felső vízfolyásokon, a másik oldalon pedig arra kellett figyelni, hogy ez a pH ne csökkenjen 7-es, azaz semleges alá, mert akkor a vízzoldhatósága megváltozik a nehézfémeknek.

Ezért konzultálva a vízügyi igazgatóval, konzultálva rektor úrral és az ő kedves kollégájával arra a következtetésre jutottunk, hogy valami gyenge savat kellene használni, és először citromsavban gondolkodtunk, de hát hol lehet találni több tízezer tonna citromsavat és milyen áron hétfő este úgy fél kilenc magasságában Kolontáron az Önkormányzat épületében, ahol a vörösiszap mindent elborított? Végül ezt az ötletet el kellett ejteni, és szerencsés vagyok és hálás a jó Istennek, hogy ezek az emberek ott voltak a környezetemben, ugyanis ahogy folyt a polémia, Lasztovicza elnök úr, Ékes úr, Kepli úr, mások, ahogy a gondolataikat hozzátették, jött az a meglátás, hogy 8-as pH alá nem lehet lemenni semmilyen esetben sem. Ugyanis 8-as pH-ig az állatvilág, főleg a halfajok még bírják a lúgos kémhatást. 7, 7 és feles, 8-asig, de 8-asnál kellene stabilizálni a helyzetet. Ekkor jutott rektor úrnak az eszébe az az ötlet, ő is vegyész, hogy mi lenne, ha gipszet alkalmaznánk, hiszen a gipsz mint egy majdhogynem inert anyaggal semmi kárt nem lehet tenni a természet rendjében, tehát semmit az égadta világon, viszont a pH-t sem lehet levinni 8-as alá, mert a tudomány mai állása szerint ez képtelenség. Tehát 8-as pH-t ezzel el lehet érni. Na de mennyi gipsz kell, és hol van

a gipsz? Gyors számításokat végezve ott a társakkal egyetemben kiderült, hogy minimum 1500 tonna kell azonnal a helyszínre. Na de hol és van ennyi gipsz? Itt jön Ekes József, akinek a helyismerete meg kapcsolati tőkéje segített, és az ő tanácsára a Mátrai Erőművet hívtuk fel, annak vezérigazgatójával én személyesen beszéltem. Azért vele, mert köztudott, hogy a gyöngye minőségű lignit elégetésekor keletkező kéndioxid-kibocsátás csökkentése érdekében kalcium-karbonátot használnak annak érdekében, hogy csökkenjen a kéndioxid-kibocsátás. A kalcium-karbonát pedig reakcióba lépve a kéndioxiddal kalcium-szulfátot, magyarul gipszet eredményez. Felhívva igazgató urat olyan fél tíz tájékán kiderült, hogy nekik van 20 ezer tonna gipszük, ami nagyon nagy boldogságot jelentett ott a helyszínen. Na jó, de attól, hogy a Mátrai Erőműben van 20 ezer tonna, attól még hogy lesz Kolontáron 1500 belőle? Le a kalappal a rendőri, katonai, honvédségi erők ottani képviselői előtt, azt mondták, hogy amennyiben államtitkártól, Illés Zoltántól parancsot kapnak arra, hogy mindenfajta lépést megtegyenek, akkor ezeket az utasításokat azonnal végre fogják hajtani, márpedig ezeknek az embereknek a segítségével, akikről említést tettem a meghallgatásom ezen szakaszában, azt a döntést hoztam, hogy onnan 1500 tonnát azonnal Kolontár térségébe kell szállítani. Ebből az következett, hogy a rendőrség lezárta az útvonalat, kiderült a Mátrai Erőmű igazgatójától, hogy éppen most rakják a kamionokat meg gipsszel, csak észak felé szállították volna, más felhasználás érdekében. Viszont a Mátrai Erőmű igazgatója azonnal mondta a szállító cég vezetőjének nevét, telefonszámát, akiről kiderült, hogy Herend térségében lakik. Felhívva azt a személyt, Kikosik Jánosról van szó, ha jól emlékszem a nevére, azonnal jelezte, hogy ő átjön hozzánk Kolontárra, és utasította a gépkocsivezetőket, hogy ahelyett, hogy más helyszínre vigyék, erre a helyszínre induljanak el azonnal.

Viszont itt azzal kellett szembesülni, hogy három és fél óra kell legalább a kamionok megérkeztéig, viszont ez idő alatt a vízügyi igazgató révén és a környezetvédelmi felügyelőség azonnal riasztott dolgozói révén monitoringpontokat állítottunk fel a Marcal száz kilométeres szakasza mentén, ami azt jelentette, hogy a pH-mérés történt és vízmintavétel pontosan annak érdekében, hogyha már nincs röntgenszemünk és nem látjuk a csóva terjedését, de a pH-méréssel meg lehet állapítani, hogy meddig terjedt el a csóva. Ilyen formán pedig az éjszaka folyamán, tehát fél 10 és hajnali kettő között a száz kilométert bejárva a társakkal, Csonki Istvánnal is, kiválasztottuk azokat a hidakat, amelyekre oda tudtuk irányítani a kamionokat.

Felmerül a kérdés, hogy miért a hidakat. Kettő másodperc alatt rájöttünk arra, hogy a kamionok hiába hozzák a gipszet, a folyópartra nem tudnak odamenni, ugyanis ha odamennek, elsüllyednek. Olyan pedig nincs, hogy betonpartokat kiépíteni ennyi idő alatt. Tehát maradt egyetlen egy dolog, innen jött az ötlet, a hidak. Viszont ha a hidakra rászórják a gipszet, hol van az sok dolgos kéz, katonakéz, rendőrkéz, önkéntes kéz, akik révén mondjuk 35 tonnát egy hídról bele lehet lapátolni gyorsan és hatékonyan. Mert ugye azt a kísérletet a világtörténelemben még senki nem hajtotta vége, hogy akkor egy élő vízfolyásba gipszet szórnak bele és a keveredés következtében bármilyen gyöngye is az a keveredés, elkezd a pH csökkenni. Tehát ez egy in vivo, az életben zajló kísérlet volt, mert laboratóriumban lehet ilyet csinálni kisebb léptékben, de ilyen léptékben senki soha nem csinált. És szembesülve a hidakon azzal, hogy ott van a hidak kerítése, újabb akadályba ütköztünk, hiszen el kellett volna távolítani a kerítéseket annak érdekében, hogy erőgéppel a gipszet be lehessen tolni a Marcalba.

Végül is ekkor született az a döntésem, hogy a Péti Nitrogénművektől, megint csak képviselőtársak telefonjai révén 400 tonna folyékony halmazállapotú kalcium-magnézium-nitrátot rendeltünk, amit ingyen és bérmentve biztosítottak a számunkra négy tartálykocsival, kijelölve a hidakat, a honvédséget odairányítva, két-két katona tartotta azt a kivezető csövet a tartálykocsiból, amely cső tartásával és ide-oda mozgatásával - a korlát fölött való

mozgatásával – sikerült némiképpen helyszíneket változtatva egyfajta keveredést biztosítani a nitrát számára, amely beömlött a folyóba és ilyen formán az is csökkentette a pH-t.

A Rába befolyásánál a győri székhelyű vízügyi igazgatóság bioecettel több száz literrel végül is a pH-t be tudta állítani. Tehát az egész Marcal mentén gipsszel történő pH-beállítás zajlott, kalcium-magnézium-nitráttal történő pH-beállítás zajlott, és azon két nap alatt éjt nappallá téve történt a fenékküszöbök építése, és két nap alatt sikerült elérni, hogy mire a Rábához érkezett a Marcalban húzódó vörösiszapcsóva, a pH-t sikerült levinni olyan 8,5-es, 8-as környékére, és még akkor ecetsavval történő kezeléssel azt értük el, hogy a Rábába ebben a pH-nagyságrendben jutott be a szennyező anyag. Ezzel két célt értünk el, a Rába vízfolyása mentesült a lúgos kémhatástól, kettő, a nehézfémek nem váltak vízoldhatóvá.

Természetesen bekerültek a Dunába, de nem vízoldható formában, az iszapba kiülepedve nem okoztak semmifajta gondot és problémát a vízbázis tekintetében. Ez volt a két nap története. Ugyanakkor a vörösiszap-katasztrófa kapcsán azzal kellett szembesülni, hogy a szakadás, a saroknál, a 10-es tározótér sarkánál történő szakadás következtében két oldalfal is megsérült és megrepedt, és arra kellett számítani, hogy esetleg egy lefelé és kifelé történő mozgás következtében kidőlnek ezek a falak vagy egyes részeik, és senki nem látta előre a jövőt. Geológiai mérések történtek azonnal a helyszínen és a rá következő időszakban és a szakértők azt vélelmezték a mérések alapján, hogy bizony nagy esélye van annak, hogy kiszakad, kidől ez az említett sérült falszakasz, a 10-es tározótér két falszakasza, aminek következtében lehet, hogy a kidőlés olyan nagy területet érint a falszakasz tekintetében, hogy magával rántja a 9-es tározóteret is. Ugyanis a 9-es tározóternek, aki a helyszínt ismeri, tudja, aki nem, neki próbálom leírni, a 9-es és a 10-es tározótér fala egy és ugyanaz, és a 9-es tározóterben ugyanúgy körülbelül 5-6 millió köbméter vörösiszap volt található abban az időszakban, a tetején 2,5-3 méter mélységű folyadékkal. A folyadékfázis a tetején van egy ilyen tározóternek, a vörösiszap pedig kiülepedett, lent van.

Ezen veszély következtében, meghallgatva a szakértőket, meghallgatva a vízügyi kollégát, Csonki Istvánt, úgy döntöttem, hogy az elsődleges szempont a település megvédése, ezért elhatároztuk, hogy három napon belül megépítjük azt a 600 méteres gátat, amelyik Kolontár település vörösiszappal sújtott templomdombjától indult, és a közeli útba kötött be 600 méter után. Ez egy 30 méter talpszéles, a korona szélessége 10 méter és 4,5 méter magasságú földgát, ami sziklával van stabilizálva. Itt, ennek a megépítése roppantul nehéz terepviszonyok közepette indult meg. Lánctalpas gépek akadtak el a felvizenyősödött talajon, mert az előtte lévő időszakban átnedvesedett a talaj és magas volt a talajvíz is. Ennek ellenére le a kalappal a vízügy előtt és az ott dolgozó fizikai munkások előtt, a külső cégek előtt is, akik alvállalkozóként beszállnak, a három helyett négy nap alatt sikerült megépíteni ezt a gátat. Ez volt a második világszám. Az első volt a szennyezés csökkentése. Olyannyira, hogy német szakértők azt mondták a helyszínen, hogy képtelenség megépíteni ezt a gátat. A bizonyíték megvan, ott áll a gát, bocsánat, négy nap után ott állt a gát.

Menet közben Ajka város megvédése tekintetében készültek mindenfajta modellezések, tehát természettudományos, matematikai apparátussal bíró szakértők készítettek modelleket, áramlási modelleket, hogyha a 9-es tározótér kiszakad, akkor a folyásirányokat, a domborzati viszonyokat figyelembe véve próbálták modellezni, és végül is ennek révén született az a döntés, hogy Ajka felé a 9-es tározótér és a vele szemben található 1-es 2-es kazetták közé nem kell gátat építeni, mert a legrosszabb esetben sem tud Ajka felé elindulni az esetlegesen kiszakadó 9-esből származó folyadék, illetve a vörösiszap.

Ugyanakkor nyilvánvalóvá vált, hogy Kolontár megvédése az úgynevezett 1-es gátnak a léte után szükség van arra, hogy a szakadást mindenféleképpen zárni lehessen azért, mert nyilvánvaló volt mindenki számára, hogy amennyiben a 10-es tározótér zárása nem következik be, akkor folyamatos utánpótlása van a vörösiszap-szennyezésnek nemcsak pH tekintetében, hanem anyagmennyiség tekintetében. Ezért az a döntés született, hogy még egy

gátat meg kell építeni, amely gát többek között szolgálta a Kolontáron lebontandó épületek elszállítását, a törmelék elszállítását is. Végezetül pedig megépült az a zárás a tározótér körül, amely véglegessé tette a vörösiszap bezárását, tehát jelen pillanatban azt kell mondanom, hogy a 10-es tározótér környezetében megépült övárorendszer a megépített savazóállomás, amely semlegesítő állomás, következésképpen a Torna-patakba, illetve a Marcalba a tározótérből nem jut be sem magas pH-jú folyadék, sem vörösiszap nehézfém-szennyezéssel.

Amikor a híradások arról szóltak, és én a saját két szememmel is láttam, hogy vörös volt zárás után is a patak, a Torna-patak, az annak tudható be, hogy nem kis területet, hanem 1000 hektárt öntött el a vörösiszap, és akár eső volt, bemosódás révén, akár más módon, migráció révén és urambocsá nem esős időben pedig a szél hatása révén bejutott akár a környékre. Széttért akár a Marcal-folyóig eljutott a Torna-patakon keresztül a vörösiszap ezekről a tározóterekről. Ezért tartottam roppantul fontosnak, hogy az 1000 hektáron minél hamarabb induljon meg a mentesítés, ami abból áll – jelen pillanatban is zajlik, egyharmad terület már mentesítve lett -, hogy a vörösiszappal együtt a szennyezett talaj 10-15 centiméter mélységig az én tudomásom szerint legyalulásra került, ezek deponálása történik. A depóniákból, összegyűjtött halmokból kamionokra rakják és visszaszállítják nem a 10-esbe, hanem egyelőre a 7-es, 8-as tározótérbe, amely jelen pillanatban fedőréteggel borított, tehát nem az alatta található vörösiszapba szórják be ezt a szennyezett földet, illetve a bontási törmeléket az épületek lebontásából, hanem annak a tetejére. Itt jelzem, hogy szükségeltetik ezen új mennyiség, vörösiszappal szennyezett anyagnak a lefedése pont a szél hatása, a kiporzás csökkentése érdekében.

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Baksa György nevét szeretném még megemlíteni. Ő az a volt főmérnöke a MAL Zrt.-nek, aki ha jól tudom, akkor 2002-ig volt a gyár főmérnöke. Neki tudható be, hogy a cég vállalása értelmében, a privatizáció után – tudomásom szerint, mostani tudásom szerint – azt vállalta a cég, hogy két környezeti problémáját igyekszik csökkenteni. Baksa úr volt az a főmérnök, akinek áldásos tevékenysége révén két dolog történt. A korábban nem befedett tározóterek befedésre kerültek, ezáltal Ajka, Kolontár, Devecser térségében az elmúlt évtizedekben történő kiporzásos környezetszennyezés megszűnt vagy nagymértékben lecsökkent. Ez volt az egyik, amit megtettek 2002-ig.

A másik pedig, bentonit anyaggal résfalazás történt az egész terület körül. Aminek azért van jelentősége, mert akár hiszik, akár nem hiszik, de mérési eredmények mutatják, hogy a települések fúrt kútjaiban, illetve ásott kútjaiban évtizedeken keresztül 11-es, 12-es pH-jú vizet találtak az ott lakók, tehát a csurgaléklevek, amelyek a deponálási technológiából természetszerűleg adódnak abban az esetben, ha nincs szigetelve a tározótér, márpedig itt sem a 7-es, sem a 10-es, semelyik tározótér soha nem került szigetelésre. A tározóterek falát hamuból és pernyéből, a közelben működő energetikai központból, hő- és villamoserőműből származó pernyéből, illetve savakból építették vörösiszapból átítatva. Tehát a falak álltak 22-23 méter magasságig, viszont a tározótereknek a földszintje, az alzata soha nem volt szigetelve, ezért a tározóterekbe bevezetett vörösiszapból kiüledő, érkező folyadék, csurgaléklé természetszerűleg gravitációs úton kijutott a tározótérből, elérte a talajvizet, és a talajvíz migrációja révén eljutott a településekre. Azért nincs szennyezve tudomásom szerint a karsztvízbázis, mert 6-7-8 méter mélységben, területnagyságát tekintve különböző mélységekben összefüggő agyagréteg található nagyon nagy területen, amely agyagréteg köztudomás szerint vízzáró réteggé megakadályozza a talajvíz lefelé migrálását, és ilyenformán a karsztvízbázis elszennyezettsége sem most, sem ettől a helyzettől teljesen függetlenül, a katasztrófától függetlenül a korábbi időszakban nem történt meg.

Visszont a kutakban található talajvízproblémák, lúgossága az indította a céget arra, hogy egy bentonit résfalazással körbevegye az egész, 140 hektáros területet. Ez megtörtént. Ilyenek vagyunk mi emberek meg ennyi a mi lehetőségünk és tudásunk, az egyik problémát

megoldottuk és helyette valószínűleg kreáltunk egy másik problémát, ugyanis a tározótéren belül a bentonitfal olyan mélységig épült nagyon helyesen és szakszerűen, hogy elérte az agyagréteget, amelynek következtében a csurgaléklevék, ha nem kerültek visszapumpálásra a tározótérbe. Mert normális technológiában az történik, hogy a tározótérből kijutó csurgaléklevéket összegyűjtik az övárkokban és visszapumpálják semlegesítésre vagy anélkül a tározótér tetejére többek között, hogy a kiporzást akadályozzák, ezek a csurgaléklevék a bentonitfalazás következtében nem jutottak ki a nagyobb térségbe, ilyenformán viszont a talajvíz szintje megemelkedett és eredményezte a talajnak a nedvesedését.

Ezt a főmérnök úrtól tudom, illetve főmérnök úrnak volt egy feltételezése, és javasolom az ő meghallgatását is a bizottság előtt. Azért hivatkozok rá, mert ő volt annak a megélője, hogy ilyen jellegű probléma, gáttal kapcsolatos állékonysági probléma az ő főmérnöksége időszakában is történt, méghozzá a következőképpen az ő elmondása szerint. Az övárkokban hirtelen nagyobb mennyiségű folyadék jelent meg, és ezt abból lehetett tudni, hogy a szivattyúállomásoknál, ahol mérik a visszanyomott mennyiséget, észlelték a nagyobb mennyiségű folyadékot. Ebből következett arra, hogy rohanniuk kell, no nem elszaladni, hanem a gátak mentén megkeresni, hogy honnan szivárog nagyobb mennyiségű folyadék. Azokat a helyeket kijelölték szó szerint zászlócskákkal, hogy lehessen látni, figyelték a helyszínt, mint ahogy árvízvédekezéskor, ellennyomást kell biztosítani. Mindenfajta megoldással, homokzsákokkal egy olyan tározóteret, bocsánat, medencét hoztak létre, amelyben a felgyülemelő folyadék ellennyomást fejtett ki, és ezáltal a gát nem szakadt át és nem csúszott meg. Élek azzal a feltételezéssel, amit mérnök úr is képvisel, hogy ebben az esetben vagy nem vették észre a nagyobb folyadékmennyiség megjelenését, vagy nem törődtek vele, vagy törődtek vele, de nem tudták megfogni a gátszakadást. Ugyanis nagy valószínűséggel abban a sarokban, amely a leggyöngébb pontja minden ilyen létesítménynek, olyan nagy nyomás volt belülről kifelé, felülről lefelé, amelynek következtében a talajtörés jelensége következett be. Ez nem egy természeti jelenség, ez egy ember alkotta létesítmény nem megfelelő módon való kezelése következtében bekövetkező fizikai jelenség, amikor föld a földön elcsúszik, illetve ebben az esetben a gát fala egyszerűen, mintha egy banánhéjra lépne valaki, kicsúszott a gát fala és ennek következtében kifelé dőlt az egész. Fölülről leszakadt annál a saroknál, kiömlött a folyadék először a tetejéről, hiszen annak van nagyon nagy sebessége és esése 22-23 méter magasságból, magával sodorta a vörösiszapot, amelynek következtében a településeket ez az árhullám, ez a vörösiszaphullám elárasztotta.

Tisztelt Elnök Úr! Hölgyeim és Uraim! Én előzetesen, illetve első körben, gazdálkodva az idővel, ennyit szerettem volna elmondani, és szívesen válaszolok az önök kérdéseire.

ELNÖK: Köszönjük szépen, államtitkár úr, és akkor most lenne lehetőség a bizottság tagjainak, hogy kérdezzenek államtitkár úrtól. Azt hiszem, hogy körbemegyünk, és akinek van kérdése, sorrendben felteheti, és akkor majd a végén egyben megválaszolja államtitkár úr. Kezdjük akkor azon az oldalon, Jávor Benedek.

Kérdések, hozzászólások

JÁVOR BENEDEK (LMP): Mielőtt a kérdéseknek nekiállok, lenne egy ügyrendi jellegű kérdésem. Az országgyűlési határozat alapján a vizsgálóbizottság munkája a balesetet megelőző folyamatokra, illetve a balesethez vezető folyamatokra terjed ki. Az államtitkár úr beszámolójának jelentős része a kárelhárítás, kármentesítés folyamatáról szólt, én nagyon örülök, hogy ezt meghallgattuk, de a kérdésem az, hogy kiterjesztjük-e, kiterjeszthetjük-e a vizsgálóbizottság munkáját a kármentesítési folyamatra. Egyáltalán érdemes-e feltennünk olyan kérdéseket az államtitkár úrnak, amelyek erre a folyamatra vonatkoznak, vagy szorítkozunk az idevezető folyamatokra?

ELNÖK: Természetesen ebben az esetben is a bizottság elfogadott ügyrendjére hagyatkozunk. A katasztrófa kiváltó okaira és a felelősök megtalálására összpontosítunk, amennyiben összefügg, annyiban lehet ezzel kapcsolatos kérdéseket feltenni. Én a kármentesítés, kártalanítás témakörében, mivel az egy másik, teljesen önálló témakör és valószínűleg véget nem érő üléseket eredményezne, most nem mennék bele. Koncentráljuk a szintén nem kis feladatot jelentő gátszakadás körülményeinek a megvizsgálására.

JÁVOR BENEDEK (LMP): Köszönöm szépen. Azzal kapcsolatosan, ami itt elhangzott a résfalazás ügyében, valóban ez a hír sajtóban is megjelent, hogy köze lehetett a résfalazásnak a talajátnedvesedéshez és így a gát megcsúszásához, volt olyan információ, hogy a '80-as években, a 10-es kazetta létesítésekor készült egy földtani vizsgálat, amely egy heterogén talajtani szerkezetet mutatott ki a 10-es kazetta alatt, miszerint pont az átszakadt saroknál más talajtípus volt található, mint a tározó többi területe alatt. És hogy ez szintén szerepet játszhatott abban, hogy itt a saroknál átszakadt ez a 10-es kazetta. Az első kérdésem az, hogy tudunk-e valami biztosat erről a földtani vizsgálatról. Készült-e ilyen? Figyelembe vették-e a 10-es kazetta létesítésekor? Magyarozza ez esetleg a baleset bekövetkeztét vagy sem? Tehát ezzel a földtani vizsgálatral kapcsolatban mi van.

Egy másik kérdés, ami kapcsolódik a kárelhárításhoz, de azt gondolom, hogy talán visszább vezet az időben és az okok közé is kapcsolható, az államtitkár úr elmondta a Mátrai Erőműből szállított gipsz történetét. Nekem az a kérdésem, hogy a MAL Zrt.-nek volt egy kárelhárítási terve, amelyik tartalmazott-e olyan elemeket, hogy milyen anyagokat kell a kárelhárítás során alkalmazni vagy ezt valóban az ott helytálló képviselők, illetve a katasztrófavédelem munkatársainak helyben kellett improvizálnia, hogy milyen anyagokat kell az elszabadult vörösiszap, illetve lúg semlegesítéséhez használni. Tehát mit tartalmazott az a kárelhárítási terv, amiről tudjuk, hogy egyébként 300 ezer köbméter anyag elszabadulásával számolt, a ténylegesen elszabadult egymillió köbméter helyett, tehát a valósággal eléggé érintőleges viszonyban volt a terv. De hasonlóan érintőleges volt-e a viszony mondjuk a használandó anyagokkal kapcsolatban, hogy ezek hol beszerezhetők? Van-e egyáltalán Magyarország nyilvántartás az ilyen katasztrófavédelmi helyzetben, veszélyhelyzetben használandó anyagoknak az elhelyezkedéséről? Tehát hogy ki vagyunk-e téve a jövőben annak, hogy hasonló helyzetben ugyanígy azon fog múlni, hogy megfelelő megoldást találunk-e, hogy éppen ott a terület országgyűlési képviselője vagy más kollégák birtokában vannak-e az információknak, hogy mondjuk ne adj isten, vegyész mérnökök-e vagy sem, hogy mit lehet oda beönteni és mit nem, vagy lehet-e erre valamilyen rendszerszintű megoldást találni? Elsőre ez a két kérdésem lenne, nyilván a kollégáknak lesz még sok.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Annyit módosítanék az eredeti felvetésemén, hogy a korrektség kedvéért egy ellenzéki-egy kormánypárti sorrendben haladnánk tovább. Nem tudom, kormánypártiak közül ki kér szót. Aradszki képviselő úr, tessék!

DR. ARADSZKI ANDRÁS (KDNP): Köszönöm a szót, elnök úr. Mikor történt ez a résfalazás, és annak mi volt a technológiája? Mert meglepetéssel hallottam, hogy résfalaznak egy olyan területen, amit fel kellett volna mérni, mert más módon kell résfalazni mondjuk egy löszös területen, más egy mocsaras területen és más egy homokos területen. Tehát ennek az anyaga megvan-e, hogy milyen előtanulmányokat készítettek annak érdekében, hogy ez a résfalazás megfelelő technológiával történjen. És ha jól értettem, ezt a vízzáró réteget a résfalazásnál áttörték. Lehet, hogy rosszul értelmeztem az ön szavait, államtitkár úr.

A másik, hogy a résfalazásnak akkor van értelme, ha mellette figyelő kutakat is néznek, ami mutatja, ha szökik az anyag.

A másik kérdésem az lenne, hogy ugye, ha jól emlékszem, 2007-ben lépett hatályba a katasztrófavédelmi törvény, amely különböző kockázatelemzéseket írt elő a társaságoknak. Ez attól függött, hogy veszélyes hulladékkal dolgoztak-e, illetve a technológia veszélyességi fokozata indokolt egy részletesebb, vagy ha nem, akkor egy enyhébb jellegű kockázatelemzést kellett végezni.

A kérdésem az lenne, hogy a MAL Zrt. a két kategória közül melyikbe került a katasztrófavédelmi törvény besorolása kapcsán.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Ferenczi Gábor!

FERENCZI GÁBOR (Jobbik): Köszönöm, elnök úr. Több dolog is felmerült az államtitkár úr beszámolója kapcsán. Én arra lennék kíváncsi, hogy van-e államtitkár úrnak arról információja, hogy kik írták alá azokat az engedélyeket, amik lehetővé tették ennek a tározónak a használatát. Illetve egy számomra elég érdekes aspektus is megvilágításra került államtitkár úr beszámolójában, mégpedig ezek szerint évtizedeken keresztül bejutott ez a csurgaléklé a környező kutakba, ezek szerint bekerülhettek azok a szennyező anyagok, akár nehézfémek is, tehát lát-e ön arra esélyt, van-e összefüggés aközött, hogy a mi vizsgálati eredményeink alapján, a mi meglátásunk szerint a környéken a különböző daganatos betegségeknek a száma lényegesen nagyobb az országos átlagnál? Tehát elképzelhető-e, hogy a tározók (*Göggös Zoltán: Ez nem igaz!*) működése már korábban is negatív kihatással volt az ott élőkre? Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Lasztovicza képviselő úré a szó.

LASZTOVICZA JENŐ (Fidesz): Köszönöm szépen, elnök úr. Nekem az lenne a kérdésem, hogy van-e tudomásunk arról, hogy az üzem készített-e új tervek engedélyezésre új tározók építésére. Mert ennek a tározónak volt még körülbelül néhány hónapja, hogy tele legyen, és volt a 10/A, amiben durván egy félévnyi mennyiségű anyag férhetett volna bele, utána elvileg a gyárnak le kellett volna állnia. De volt egy másik dolog információim szerint, hogy február 28-án lejárt az európai uniós környezetvédelmi engedélye az üzemnek. Ennek voltak-e előkészítései? Mert információim szerint nem voltak. Ha ez a két dolog megáll, hogy nem történtek új tervek készítése, illetve az EU-s engedély megkérése sem történt meg, akkor felvetődik bennem az a kérdés, hogy a gyárat akarták-e tovább üzemeltetni vagy nem. Mert ha nem akarták tovább üzemeltetni, akkor azt akarnám mondani, hogy gyakorlatilag a tulajdonosok ki akartak szállni ebből a buliból, és ott akarták hagyni ezt a sok szemetet az ott élő embereknek, és a magyar állam nyakába zúdítani azt a nem tudom, hány milliárdos cégadósságot, tartozásokat, egyebeket az üzemmel együtt.

Tehát ez már ilyen összeesküvésszerű dolog, de ha ezekre a kérdésekre megkapjuk a konkrét választ akár államtitkár úrtól vagy a meghívott illetékesektől, márpedig biztos, hogy meg fogjuk kapni, akkor szerintem elég érdekes következtetéseket lehet ebből levonni.

Ugye ott voltunk 5-6 héten keresztül mindennap, elég sokat, több mint tíz órát naponta, és sokat beszélgettünk az ott élő emberekkel. És az ott élő emberek mondták, hogy az utóbbi időszakban útjavítás címen gyakorlatilag ezeknek a tározóknak emelték a szintjét azért, hogy még több anyag férhessen bele. Igaz vagy nem igaz, de az ott élő emberek ezt mondták. Ha ez igaz, akkor hiába tervezték meg jó néhány évtizeddel ezelőtt ezeket a tározókat, ha megemelték a szintet, akkor egész más nyomásviszonyok keletkezhetnek, főleg annak az ismeretnek a birtokában, hogy tudjuk, hogy a 10-es tározó felső szintje, a 9-es tározóhoz közeli szintje, meg a kiszakadt rész között eleve volt már 2-3 méter szintkülönbség. Tehát a sarok felé lejtett ez az egész teknő, ami miatt a nyomás is nagyobb volt. Erről van-e tudomása a szakállamtitkárságnak, hogy történtek-e ilyenek? A privatizáció feltételeit is

gondolom, fogja vizsgálni a bizottság. Jól tudom ugye, elnök úr? Akkor azt most nem is kérdezem.

Ami másik érdekes dolog volt ott, beszélgetve az emberekkel, hogy ők azt vették észre, hogy a 10-es gátnál különféle munkafolyamatokat hajtottak végre az előtte lévő 3-4 hétben hatalmas erőgépekkel, és hatalmas földmunkákat végeztek a főnökök, és a főnökök, a tulajdonosok eléggé aggódtak. Most nem tudom, hogy ez világos-e, bizonyítható-e, hogy milyen földmunkákat végeztek, mert ez azt jelenti, hogy ha ezen a területen ilyen munkákat végeztek, akkor ők már sejthették előre, hogy itt valami probléma várható. Egyelőre csak ennyi kérdésem lenne.

ELNÖK: Köszönöm szépen, akkor haladunk tovább a sorrendben, *(Jelzésre:)* Kovács Tibor képviselő úr.

KOVÁCS TIBOR (MSZP): Köszönöm, elnök úr. Ha államtitkár úr nem ezzel kezdte volna, akkor én se mondanám, de hát hogy ezzel kezdte, akkor én is mondom. Nem tudom, emlékszik-e államtitkár úr arra, hogy a Fidesz-kormány idején hány vizsgálóbizottság jött létre? Én mondom, hogy egy se, azért mert egyet se hagytak jóvá. Aztán az előző kormány időszakában, szeretném emlékeztetni arra, hogy számos vizsgálóbizottság esetében amiért nem tetszett a Fidesznek, ott szabotálták a megjelenést. Nemhogy a meghívottak, a Fidesz képviselői nem vettek részt a bizottság ülésén, tehát jó lenne ezekre a dolgokra emlékezni. Bízom benne, hogy ha egyébként most majd lesznek olyan kezdeményezések, ami a Fideszt érintő vizsgálóbizottság létrehozását kezdeményezi a parlamentben, akkor majd létre is jönnek ezek a vizsgálóbizottságok, nem úgy, mint a Fidesz-kormány idején. Mondom, csak azért mondtam, mert ezzel kezdte államtitkár úr az egész beszámolóját.

A másik, amit szeretnék kezdeményezni is meg megjegyezni, hogy ha ezen az úton indulunk el, hogy mindenféle mendemondák meg ilyen helyi pletykák alapján kezd el a bizottság vizsgálni, hát akkor nem tudom, hogy hova jutunk. Azt kérdezem államtitkár úrtól, hogy nyilvánvalóan azóta már készültek helyzetfeltáró és helyzetelemző értékelések vagy beszámolók vagy jelentések. Nyilván a katasztrófavédelem részéről vagy akárki az államtitkárság részére ténymegállapítások, hogy mi történt, mikor, mit, hogy s meg mit tapasztaltak, mi történt. Ha ilyenek vannak, akkor ezt meg kellene ismerje a bizottság, hogy tények alapján kezdjünk beszélni dolgokról, nem pedig helyi pletykák és mendemondák alapján, hogy ezt mondta ez, a másik azt mondta, amazt mondta, végül is nem tudunk semmit. Vagy ilyen módon, szakmai alapon kezdünk el tárgyalni a dolgokról, vagy akkor semmi értelmét nem látom, mert nyilvánvalóan akkor ez egy olyan vizsgálóbizottság, aminek már készen van a jelentése, csak még egyelőre nem ismerhettük meg ezt a jelentést. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Azt gondolom, hogy a bizottság eddig is szakmai alapon vizsgálódott és ezután is ezt fogja tenni. *(Jelzésre:)* Győrffy Balázs.

GYŐRFFY BALÁZS (Fidesz): Köszönöm szépen. Reagálásként annyi, hogy szerintem az egy másik csapat, ahol előbb megvolt az ítélet, mint a perirat. Én azért visszatérnék az eredeti témához. *(Kovács Tibor: Nem kéne utánaozni, mert ez az 50-es években volt.)* Feltenném azokat a kérdéseket, miket nekem is feltettek otthon ebben a kérdéskörben. Elterjedt az a tévhit, hogy nem sokkal a katasztrófa előtt volt környezetvédelmi ellenőrzés. Nekem azt tették fel, hogy egyáltalán mit vizsgáltak ott akkor, mit vizsgálhattak, és egyáltalán a vizsgálat lehetősége mit jelentett, hogy megfelelő-e a szabályozás, tehát egyáltalán a vizsgálat keretei azok megfelelőek-e ahhoz, hogy kiszűrjék az esetleges problémákat.

Ez egy költői kérdés, hogy vajon a szabályok betartása mentesítheti-e a károkozót a felelősség vállalása alól mondván feltett kézzel, hogy én minden szabálynak megfelelek, amit előírtak és akkor mosom kezeimet.

Ezekre a kérdésekre nagyon nehéz választ adni, mert nyilván egyrészt érzelmileg átfűtöttek, másrészt az az igazságkeresés az, ami ebből kiolvasható.

ELNÖK: *(Jelzésre:)* Gőgös képviselő úr, parancsoljon!

GÖGÖS ZOLTÁN (MSZP): Köszönöm, elnök úr. Azzal szeretném kezdeni, hogy mi a kezdet kezdetén azt mondtuk, hogy ennek a vizsgálóbizottság hatáskörét az azóta történt ügyekre is ki kell terjeszteni, de tudomásul vettük, hogy ez nem bírta a többség támogatását.

Ennek ellenére én nem kérdéseket fogok feltenni az azóta történt ügyek kapcsán, de miután államtitkár úr itt van és a kormány képviselője, én majd egy vállalkozók által összegyűjtött komolyabb felvetést azért átadnék, ami pontokba szedve leírja, hogy mik azok az ügyek, amiket nagyon gyorsan meg kellene oldani ahhoz, hogy legyen ott majd valami a következő időben is. Ezek részben agrár, részben általános kérdések, és a lakosság felvetéseire is csak arra hívnám fel a figyelmet, hogy nem igazán jó dolog az, hogy ha a kárenyhítés kapcsán mindent nagyságrendekkel drágábban fognak majd megkapni bizonyos közbeszerzések okán, gondolva itt háztartási gépekre, bútorokra, mint egyébként normális esetben lenne.

Még egy ügy, hogy jó lenne, ha a földpótlás mondjuk helyből, helyi erőforrásokból történne és nem 70 kilométerről. Ezek olyan felvetések, ami azt gondolom, nem az előző ügyekre, de miután a kormánynak egy felelős képviselője van itt, és ezt tegnap este is elmondtam a Parlamentben is, hogy jó lenne most már ezekre a kérdésekre határozott, egyenes választ adni majd.

Annyit megjegyeznék majd Ferenczi képviselőtársam hozzászólásához, hogy semmilyen olyan vizsgálati eredmény nincs, hogy a térségben nagyobb lenne a daganatos megbetegedések száma. Nem tudom, honnan származik ez az információ, de erre semmiféle hivatalos vizsgálati adat nincsen. Rémhírek mindig terjedtek ebben a térségben, de ezt határozottan cáfolja minden ottani egészségügyi. Ebben azért segítettem államtitkár úrnak, mert nem igazából az ő szakterülete, és nem is kellene úgy gondolom, ilyenekkel terhelni ezt a kérdést, mert ez nem igaz.

ELNÖK: *(Jelzésre:)* Ékes képviselő úr.

ÉKES JÓZSEF (Fidesz): Köszönöm, elnök. Egyáltalán nem abba a vitába szeretnék beszállni, hogy 2000-ben meg előtte hogyan alakultak a bizottságok. Csak egy dolgot szeretnék Kovács Tibor képviselőtársamnak elmondani.

1998 és 2002 között a Környezetvédelmi bizottság tagjaként nagyon sokat foglalkoztam az ajkai szürke- és vörösiszappal, sőt mi több a várpalotaival is, és annak hatására talán először a rendszerváltozás után, sikerült a Környezetvédelmi bizottságnak a kihelyezett ülését úgy eszközölni, hogy Várpalotán és Ajkán is pont ezekkel a témakörökkel foglalkozott, hisz tudvalevő volt, hogy akkor is 50 millió szürkeiszap és a hasonló nagyságrendű vörösiszap megtalálható volt már.

Én szeretnék egy kicsikét visszamenni az időben. Ajka a piszkos 12 tagjaként híresült el annak idején Tatabányával, Ózddal, Komlóval, lehetne sorolni a településeket, azt hiszem, ismerjük ezt a kérdést. A 80-as években oly mértékű volt Ajkán a kiporzás és az erőműfilterek hiánya miatt oly mértékű volt a pernye, hogy az autókról nem lehetett lemosni. Akkor volt egy elégedetlenség Ajkán, és pont abban az időszakban fogalmazódott meg az akkori tanács és a timföldgyár közös kezdeményezése, hogy a 10-es kazettát meg kell építeni. A lakosság

megnyugtatója érdekében döntött akkor az erőmű ügy, hogy a filtereket megépíti. Ez folyamatában el is készült, minden egyes kazánra filter lett helyezve, viszont a lakosság megnyugtatója érdekében akkor a tanács létrehozott egy olyan bizottságot, amelyik vizsgálta és próbálta úgy felhasználni ezt a bizottságot, hogy adott esetben a lakossági ingerküszöböt próbálja meg leszállítani, és ennek alapján ez a bizottság hosszú éveken keresztül vizsgálta a majdani megépítendő tározónak a ténykérdését. Ez a bizottság letett az asztalra egy olyan anyagot, amelyben nem javasolta sem a vasút elterelését, sem a Torna-patak elterelését, sem pedig a kazetta megépítését, és nem ebben a formában.

A végső stádium az volt 1985-86-87 környékén, hogy ha építenek is, akkor sem ezekkel a támfalakkal, mint ami megszületett, mert szabálytalan maga az egész támfalnak a rendszere, és a maximális magassága nem lehet több, mint 15 méter, tehát a Balti-tengerszint feletti 15 méter, hasonlóképpen mint a 6-os, 7-es kazetták nagyságrendje.

Tulajdonképpen, ha valaki kívülről nézi, akkor a 6-os, 7-es, 8-as kazettának a magassága feleakkora, mint a 9-esé és a 10-esé. Erre készült a pécsi MSZMP akkori tudósainak, szakértőinek egy százoldalas anyaga, amelyben már akkor felhívták a figyelmet arra, Szirmai, azt hiszem, így hívják az anyagot, jó páran a képviselők közül ezt olvasták, és főleg azt a 24 oldalt, amelyben már akkor jelezték, hogy itt földcsúszások következhetnek be, főleg a Torna-patak folyása mentén. Ez több tíz kilométer hosszban egyébként, és hát érdekes módon ez az anyag a katasztrófa után került elő. Pont. Tehát én úgy érzem, hogy ezt az anyagot is érdemes lenne előszedni, és ennek szellemében kérem a bizottságot, hogy Zsigmond Lászlót – élő személy -, aki annak idején ennek a bizottságnak a legnagyobb harcosa volt, annak érdekében, hogy ez így és ilyen formában ne épülhessen meg, őt is hívjuk majd meg a bizottsági ülésre. A konklávéja tulajdonképpen az volt a kihelyezett bizottsági ülésnek, hogy mivel abban az időszakban sajnos a parlamenti képviselők sajnos nem juthattak hozzá – és mondom még egyszer – a privatizált cégek szerződéséhez, ezt a parlamentben is egyébként felvettem, még Chikán miniszter úrnak is annak idején 2003-ban, tehát egyszerűen nem lehetett hozzájutni a szerződésekhez. Mindenki csak annyit tudott, hogy van egyfajta rekultivációs kötelezettsége a gazdasági társaságnak, amit a megvásárlás után ugyan el is kezdett és a 6-os, 7-es, 8-as kazettának bizonyos részét rekultiválta is úgy, ahogy de rekultiválta.

Szeretném mindenképpen, hogyha a cég értékesítését is vizsgálánánk, ha ennek a rekultivációs ténykérdésnek is maximálisan utánanéznénk.

Valóban igaz, amit az államtitkár úr is elmondott a 10-es kazetta kiszakadásánál. És ezt talán az ott élő, dolgozó, több évtizedet ledolgozó emberek is meg tudják erősíteni, hogy mindeninek egyértelmű volt a véleménye, hogy túltöltés volt és ebből adódóan a helytelen magasítás utáni túltöltés okozhatta tulajdonképpen azt a katasztrófát, ami bekövetkezett. És valóban a 9-es és 10-es közti fal (*Kovács Tibor közbeszól.*) ... Tibor, elnézést, én sem mutogattam, nem szóltam bele, amikor te beszéltél. Ne haragudj, de ez egy meglelt politikustól illetlenség egyébként, most nagyon őszintén megmondom. (*Kovács Tibor: Elnézést, elnézést!*) Tisztelettel figyelek én is, amikor beszélsz, légy olyan kedves, talán az én érveimet is légy olyan kedves tisztelettel figyelni.

Tehát hasonlóképpen a 9-es, 10-es kazetta közti válaszfal milyenségére, ahol több mérést hajtottak végre, tehát már eleve a 9-es kazetta támfala is, míg hozzá nem épült a 10-es, az is tulajdonképpen egy gyenge szerkezetű támfal, hiszen ismerjük a salak összetételét, amely levegő és nedvesség hatására képes porlékonyá válni, és abból adódóan tulajdonképpen ott, ahol a nedvesség éri a 9-es, 10-es közti falnak a szakaszát, ott a meggyengülés is be tud következni. És ha valaki végignézi a kazetta jelenlegi állapotát ott, ahol a szakadás bekövetkezett, tehát az északi falnál, ott, ahol az elmozdulás és a lefelé szállás bekövetkezett, ott észlelhető és tapasztalható az, hogy azt a részt erősen próbálták tömöríteni és magasítani. Hiszen azon semmiféle aljnövényzet nem volt, mint a nyugati és a déli falon,

tehát ott már voltak olyan jelek, hogy valószínűsíthetően ez a rész, az északi fél és a hozzá kapcsolódó sarokrész tulajdonképpen egy gyengülési folyamaton ment keresztül, és ha valaki a herendi illetőségű, és kiséggel július vége, augusztus környékén több felvételt csinált arról a területről, ott már lehetett látni a felvételeken, hogy bizonyos vörös elszíneződés volt az altalajnál, tehát valószínűsíthetően az északi fali sarok környékén már előtte megjelentek a kitörésnek az előjelei.

Én röviden ennyit szerettem volna mondani.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Végül én is feltenném a kérdéseimet és utána megadnánk a lehetőséget az államtitkár úrnak a válasza. Nagyon sajnálom, hogy már a bizottság felállításának a parlamenti vitája során is a Szocialista Párt volt az, aki boszorkányüldözéssel vádolt minket, és most is a szakmaiságot kéri számon. Ehhez képest rajtuk kívül mindenkinek sikerült a bizottság ügyrendjébe tartozó kérdést feltenni. Én maradnék továbbra is a szakmai kérdéseknél.

Van belőle jó néhány. Tudjuk, vagy hát az államtitkár úr elmondásából is az derült ki, hogy a fő problémát az egymillió köbméter lúg kiömlése okozta, hiszen emiatt voltak a halálos áldozatok, a száznál is több sebesülés, az égési sérülés jellegű marást is a lúg okozta, és természetesen a lúgnak az állaga híg volt, emiatt juthatott el Somlóvásárhelyig és a Torna-patakon keresztül a Marcalig és még tovább ez a szennyezés. Tehát a kérdés az, mindig onnan közelítjük meg, hogy miért szakadt át a gát, ami nagyon fontos aspektusa a dolgoknak, de egy másik – szerintem – ugyanolyan fontos, hogy hogy került egymillió köbméter lúg a vörösiszap-tározó kazettába. Jogos volt-e, hogy ez ott van, vagy ne volt jogos? Mert a környezetvédelmi engedélyben ez nem így szerepel, és ha nem volt jogos, akkor hogy kerülhetett mégis oda ebben a mennyiségben? Úgy tudjuk, hogy az eredeti környezetvédelmi engedélyben 45 százalék nedvességtartalmú iszap elhelyezésére volt engedély a tározóban. Hát ez nyilván ettől messze volt, ennél jóval hígabb, szinte már tiszta lúgról beszélhetünk.

Aztán kérdés még, hogy a gát folyamatosan magasítva lett. Miből épültek az új gátak? Alátámasztható-e az az információ, hogy miután az erőmű átállt fatüzelésre szénről, azután is felhasználták a salakot a gátak falának az építésére? Hiszen tudjuk, hogy a fatüzelésnek a salakja erre alkalmatlan. Viszont most a gátszakadásnál jártam a múlt héten, és még most is látszik, hogy egy bizonyos magasság után egy teljesen más jellegű anyagból épült, eltérő szerkezet. Ez szabad szemmel is látható. Ez minek köszönhető? Ez is egy fontos kérdés.

Tehát gyakorlatilag ezek a tározók, ez tény, ezt dokumentumok támasztják alá, hogy ezek a tározók szilárd anyagnak a tárolására készültek, és ebből kifolyólag következett be katasztrófa. Egy nagy szilárdságú, de rideg anyagról van szó, ami dinamikus terhelés hatására törik. Nem bírja a dinamikus terhelést, csak az iszap súlyát, azt viszont bármédig elbírt volna. Tehát azért nem volt ilyen jellegű probléma régebben, mert valószínűleg nem volt ekkora mennyiségű lúg a tározókban. Ezek, hangsúlyozom, feltételezések, amelyeket most igyekszünk bizonyítékokkal alátámasztani.

Tehát valószínűleg itt már a technológiára vezethető vissza, hogy hogyan kerülhetett ki ekkora mennyiségű lúg a tározóba.

Van-e a hatóságnak tudomása arról, hogy volt-e bármilyen munkavégzés ott a gátszakadás előtti időszakokban? Nagyon jogos, amit Lasztovicza képviselő úr is felvetett, hogy mit terveztek hosszú távon? Tudnivaló volt már akkor, október előtt, szeptemberben is, hogy le fog járni ez az egységes környezethasználati engedély. Kérték-e ennek a meghosszabbítását vagy csak a katasztrófa bekövetkezése után? Én magam beszéltem egy vállalkozóval, akitől arra kértem ajánlatot – körülbelül két héttel a katasztrófa előtt -, hogy a már így is csurig lévő 10-es kazetta gátfalát még két méterrel magasítsa meg, ami aztán nem történt meg nyilván, mert bekövetkezett közben a katasztrófa. Tehát ez is azt jelzi, hogy

ideiglenes megoldásokkal mintha próbálták volna még mindig tovább kihúzni, hogy minél tovább elég legyen, és nem a hosszú távú megoldások irányába mutatott ez.

A talajtörési elméletet bármi alátámasztja-e, ezt kérdezném még, hogy ott talajtörés történt és nem pedig a nagy folyadékmennyiség feszítette-e ki a gátfalat? Azt is láttam a múlt heti személyes tapasztaláskor, hogy ott volt a legmagasabb a folyadékszint a vörösiszap fölött, ahol átszakadt a gát. A tározónak a másik felében talán egy méter vastagságban volt folyadék a vörösiszap-réteg fölött, ott, ahol a gátszakadás történt, akár 4-5 méter is lehetett ez a vastagság. Tehát nyilván oda nehezedett a legnagyobb súly.

Másrészt ez egy szögletes építmény volt, és nyilván ekkora mennyiségű folyadék tárolására nem terveznének szögletes építményt. Valószínűleg nem erre tervezték, ez is azt támasztja alá. Sorban adódnak a kérdések, mind-mind odamutat, hogy itt bizony az üzemeltetőnek, nem az építetőnek, elsősorban az üzemeltetőnek, aki használta és tudta, hogy mire használja, felelőssége van abban, hogy megfelelően, rendeltetésszerűen használja-e a létesítményt vagy nem. Ezek lettek volna az én kérdéseim, és akkor megadnám a lehetőséget a válasza államtitkár úrnak. *(Kovács Tibor: Ehhez egy kérdés.)*

Parancsoljon, Kovács képviselő úr.

KOVÁCS TIBOR (MSZP): Ne haragudjon, elnök úr, nem értem megjegyzését, mert azért nekem az általános politikai megjegyzésen túl volt egy észrevételem. Már csak azért is, mert amíg rendes foglalkozásom volt, addig én is iparban dolgoztam, és tisztában vagyok azzal, hogy minden ipari katasztrófa, illetve hasonló jellegű esemény után az illetékes hatóságok, tűzoltóság, környezetvédelem, egyebek, mind ténymegállapító jelentést készítenek, amiben leírják mindazokat a kérdéseket, amiket itt most elnök úr megpróbált megfogalmazni. Tulajdonképpen a tározó engedélye mire szolgált? Meddig lehetett tölteni, hogy lehetett, mint lehetett, mennyi volt benne a szint, hogy s meg mint, ezeket ezek a jelentések mind tartalmazzák. Azt kérdeztem államtitkár úrtól, hogy ezek a jelentések megvannak-e, kész vannak-e, és mi mint képviselők megnézhetjük-e ezeket a jelentéseket, mert ezek ténymegállapítások. Nem mendemondákon, hanem tényeken alapulnak, amit hatóságok, erre illetékes hatóságok állapítottak meg. Ebből kell kiindulnunk, ez lehet a bázis, amiből elindulhat egy vizsgálóbizottság. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Annyi, hogy tulajdonképpen feketén-fehéren benne van a MAL Zrt-nek a környezethasználati engedélyében minden paraméter, hogy nekik hogyan kellett használniuk ezeket a tározókat, ami az interneten bárki számára hozzáférhető. Majd a bizottság tagjainak is az elérhetőségi helyet körbeküldjük, amennyiben igénylik. Mindenesetre egyéb dokumentumok begyűjtése is folyamatban van, mint ahogy a privatizációs szerződésekkel kapcsolatban is azért nem mondtunk eddig semmit, mert óriási mennyiségű anyagot kértünk a vagyongazdálkodótól. Ezek áttanulmányozása időbe telik, amíg olyan információt tudunk mondani, ami megalapozott, nem légből kapott, annak bizony megvan a maga átfutási ideje. És most már tényleg megadnám államtitkár úrnak a válaszadás lehetőségét.

Dr. Illés Zoltán válasza

DR. ILLÉS ZOLTÁN államtitkár (Vidékfejlesztési Minisztérium): Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Képviselőtársak! Először is szeretném rögzíteni, hogy a meghívást mint a környezet- és természetvédelem első számú vezetőjeként kaptam, tehát államtitkári mivoltomban szerepelek itt önök előtt, és ebből egyenesen következik az, hogy nem mint hidrogeológus szakember, vagy nem mint atomfizikus szakember, vagy nem mint biológus szakember. Végzettségemet tekintve vegyészmérnök szakemberként vagy környezetvédelmi

analitikai doktori fokozattal rendelkezőként megnyilvánulhatnék. Ezért azt szeretném jelezni, hogy kompetenciáim nemcsak a beosztásomból, hanem a szakterületemből fakadóan is limitáltak. Ezekből az keletkezik, hogy amire nem tudok válaszolni, azt jelezni fogom tisztességgel.

A másik, hogy érdeklődéssel hallgattam Jávor Benedek képviselő úr, és megkezdem a kérdések sorrendjében a válaszaimat, felvetését, mely szerint micsoda a bizottság kompetenciája. Megjegyzem, hogy ugyanakkor ő maga olyan kérdéseket tett föl, amelyek nem arra irányultak, amely időszakot ő vizsgálni kívánt volna, tehát innentől kezdve ön ellentmondásban van, de hát ezt majd képviselő úr eldönti. Ugyanis azt kérdezte tőlem, hogy rendszerszintű megoldás van-e a jövőre nézve, szó szerint felírtam, hogy a jövőre nézve. Ez márpedig nem a mostani vizsgálóbizottság feladatköréhez tartozik, de én szívesen válaszolok rá, mert ellentétben velem, én azt gondolom, hogy ezek a dolgok szorosan összefüggnek. Tehát a múlt dolgainak megállapítása és esetleges következtetések levonása, illetve a mostani helyzetben való, ahogy rálátok a dolgokra, ez visszafelé is ad nekünk információkat.

Akkor a következőt el szeretném mondani, igen, a MAL Zrt.-nek kárelhárítási terve természetesen van, mint ahogy az itt elhangzott más képviselőtársak elmondásából is, és ezeket a kárelhárítási terveket nem a környezetvédelmi hatóság, hanem más megfelelő szervek, például a katasztrófavédelem kellett, hogy elemezze és kellett, hogy engedélyezze. Tehát ilyenformán én biztos, hogy nyitott kapukat döngetek, bizonyára a bizottság más személyiségeket is, így a katasztrófavédelem jeles képviselőit is meghallgatja ebből az ügyből kifolyólag.

Jávor Benedek kérdésére azt tudom válaszolni, hogy ott, az adott helyszínen improvizatív történtek a dolgok, ezért tartottam szükségesnek elmondani mindent úgy, ahogy történt pontosan azért, mert neki teljesen igaza van, hogy végre jó lenne, ha ebben az országban is minden ipari létesítmény tekintetében előre elkészülnének azok a tervek, amelyek reálisak.

Tehát még egyszer, én, amikor zöldkommandóról szoktam beszélni, akkor ezt azért teszem, mert vélekedésem szerint szükség lenne arra, hogy minden olyan cég, amely környezeti hatásvizsgálat-köteles, tehát ebbe a kategóriába esik, úgy készíttesse el az esetleges katasztrófa utáni kárelhárítási terveket, hogy az nemcsak a hatóságnál van ott, hanem egy központi szervnél. Amely központi szerv – én ezt úgy hívom, hogy zöldkommandó – bármelyik pillanatban az adott céghez odajutva ellenőrzi ezek valóságtartalmát, és nem az van benne, hogy ha kifolyik belőle 300 ezer vagy 500 ezer, hanem az van benne, hogy mit kell csinálni abban az esetben, milyen anyaggal mit kell csinálni, kinek kell csinálni és így tovább.

Aradszki képviselő úr, a részfalazás mikor történt. Én erre a kérdésre nem tudok válaszolni, ezt a MAL Zrt. valószínűleg meg tudja mondani, de ahogy elhangzott itt a kérdések során, itt a 2000-es évek eleje tájékán történhetett.

Vízzáróréteg áttörése. Nem tudom, hogy ez bekövetkezett-e vagy sem. Az én elmondásomban arról volt szó, hogy az én tudásom szerint a vízzárórétegig építették meg ezt a részfalazást. Hogy történt-e műszaki hiba nem betartva a technológiai előírásokat vagy terveket és áttörték volna, nekem erről nincsen tudomásom.

A katasztrófavédelem-törvény elfogadása, illetve a veszélyes hulladék kérdéskörére. Én az Európai Uniót bírálom most is és másutt is nyíltan, amikor azt mondom, hogy az Európai Uniót nem véletlenül mondom én – feltételezem, hogy az alumíniumipar érdekében – azt a szabályozást hozta, hogy bárhol az Európai Unión belül két különböző kategóriába lehet sorolni a vörösiszapot. Pongyolán fogalmazva be lehet sorolni nem veszélyes hulladéknak és veszélyes hulladéknak. Attól, hogy én az Európai Uniót bírálom, abból nem következik semmi sem ebben az ügyben. A bírálatom azért állja meg vélekedésem szerint a helyét, mert ha az Európai Unió csak veszélyes vagy csak nem veszélyes kategóriát állított volna fel, akkor nem lett volna választási lehetősége senkinek sem az Európai Unió egyetlenegy hasonló

jellegű cégének sem. Akkor vagy mindenkit besorolnak veszélyeshulladék-termelőnek, vagy nem veszélyeshulladék-termelőnek.

1982 és 2002 között Magyarországon a vörösiszap veszélyes hulladéknak minősült. Hála Istennek, hogy akkor, az elmúlt rendszerben is, a kémia tudta a kémiát, a természettudományos elvek alapján még az előző társadalmi rendszerben is veszélyes hulladéknak minősítették. Az a kérdés, hogy mi történt 2002 után? Az európai uniós csatlakozás 2004-ben következik be. Előtte jogharmonizációt kellett ennek az országnak végrehajtania az Európai Unió szándéka szerint, és ekkor bevezetésre került a magyar joggyakorlatba ez a két kategória. Tehát el lehetett dönteni. A tetejébe bírálom az Európai Uniót azért is, mert választási lehetőséget adva, a tetejébe a kecskére bízta a káposztát, azaz az európai uniós joggyakorlat szerint magának a cégnek kell megmondania, hogy ő maga veszélyes hulladéknak sorolja-e vagy sem a vörösiszapot. Ezért mondom, hogy a kecskére bízzák a káposztát. Ugyanis mely cég lesz az, amely hogy ha választhat, a veszélyes hulladék kategóriát fogja választani? Egyik sem. Miért? Mert annak mindenfajta gazdasági vonzata van mind a vörösiszap elhelyezése, mind az összes többi tevékenység tekintetében.

2006-ban, nem a Fidesz időszakában a környezetvédelmi hatósághoz a MAL Zrt. azzal fordult, hogy a MAL Zrt. az európai uniós szabályozás értelmében kaphassa meg öt évre az engedélyeket úgy, hogy ő MAL Zrt. azt mondja, hogy ez a vörösiszap nem veszélyes kategóriába tartozik. 2006-ban, nem a Fidesz-kormány időszakában a hatóság, hogy levédje a hátsó fertályát, nagyon helyesen azt mondta, nem, nem adja ki azt az engedélyt úgy, hogy ez nem minősül vörösiszapnak, és te, MAL Zrt. bizonyítsd be, hogy ez nem veszélyes hulladék. Ennek a polémiának a dokumentációja bárki számára rendelkezésre áll. A hatóság ezek után azzal szembesült, hogy a MAL Zrt. a haza nagyobb dicsőségére, mondom én cinikusan és a tudomány nagy dicséretére, megbízta a Magyar Tudományos Akadémia megfelelő szerveit, amely Magyar Tudományos Akadémia megfelelő szervei tanulmányban azt bizonygatták, hogy a vörösiszap nem veszélyes hulladék. Innentől kezdve egy országban nincs nagyobb tudományos szaktekintély, mint az adott ország tudományos akadémiaja.

Úgyhogy, tisztelt hölgyek, urak! A MAL Zrt. ezen tanulmány birtokában besétált a felügyelőséghez, azt mondta a felügyelőségnek: ti nem fogadtátok el, hogy ez nem veszélyes hulladék, itt van bizonyosságul az a jelentés, amely arról szól, hogy ez nem veszélyes hulladék, akkor innentől kezdve adjátok ki az engedélyt, úgy, ahogy benne van az előírásokban, öt évre azzal, hogy évente felügyelitek a mi tevékenységünket. 2006-ban ilyen kényszerek közepette kiadták az engedélyt. Úgy hívják, hogy integrált környezeti, kármegelőzési engedélyt, Integrated Pollution Prevention and Control, bocsánat, hogy csak angolul jut eszembe, öt évre előre azzal a feltétellel, ami benne van szintén a jogszabályokban, hogy évente kell felülvizsgálni ezt az engedélyt. Az évi felülvizsgálat pedig arra irányult a jogszabályok értelmében, hogy a cég kommunális hulladékát hová szállítják, milyen mennyiségű vörösiszap került elhelyezésre, ebben a tározótérben milyen hőmérséklet van, és így tovább. Viszont a környezetvédelmi hatóságnak, gyalázat ide vagy oda, semmifajta jogköre nem volt arra, hogy a gátak állékonyságát, azok fizikai állapotát akár csak vélelmezéssel vizsgálja. Nemhogy nem létező műszereivel vizsgálja.

Jelzem, hogy 2010 decemberében a Magyar Országgyűlés nagyon helyesen döntött egy hosszú polémia után, mármint nem az Országgyűlés vitázott, hanem a különböző hatóságok, ugyanis a bányászattal foglalkozó bányakapitányságok, mint az ördög a tömjénfüsttől, úgy menekültek attól, hogy az ilyen jellegű létesítmények az ő hatásvizsgálati körükbe tartozzanak. Márpedig az Európai Unióban így van. Magyarországon pedig a parlament helyesen döntött arról, hogy innentől kezdve az, ami nem történt meg korábban, és ezt én fájdalom és sajnálom és rossznak tartom, december óta Magyarországon a bányakapitányságok felelőssége az ilyen jellegű létesítmények megépítéséhez beadott

engedélyek vizsgálata, és a megépített, ilyen jellegű tározók fennmaradási engedélyének kiadása.

Ugyanis ez idáig az építésügyi hatóságnak, mint elsőfokú hatóságnak volt jogköre az ilyen jellegű létesítmények engedélyeinek megadására, illetve a fennmaradási engedély kiadására.

Tehát veszélyes vagy nem veszélyes hulladék, Nyugat-Európában tisztesség ne essék, sietve kell hozzátennem, ahol nem veszélyes kategóriába sorolták, ott a cégek automatikusan száraz technológiát vezettek be azért, mert – többek között, ahogy az elnök úr említette – gazdasági érdekük fűződött ahhoz, hogy a felhasznált lúgot újrahasznosítsák és újra bevigyék a körfolyamatba, mármint a technológiába, mert ezáltal hatékonyabbá tudták tenni a tevékenységüket pénzügyi tekintetben és nem pazarló módon tevékenykedtek. Tehát ahol nyugaton ez szempont volt, nemcsak a környezetvédelem érdekében és a lakosság megvédése érdekében, száraz technológia révén 25-30 százalékos nedvességtartalommal, és 10-es pH-val tették le ezeket az anyagokat. Itt besorolták saját maguk nem veszélyes kategóriába és nem tettek meg semmit sem annak érdekében, hogy a száraz technológiát bevezessék, naná, hiszen ez körülbelül kétmillió euró beruházást jelentett. A mostani kormány hatósága, mivel 2011. február 28-án a cég engedélye lejárt, a továbbműködéshez az engedélyt csak úgy adta ki, hogy kötelezte a céget a száraz technológia bevezetésére, és ennek kísérleti időszaka most zajlik ebben a pillanatban, amivel a mostani kormányzat a hatóságai révén elérte, hogy a lerakott mennyiség kisebb legyen, hiszen nincs ott az a folyadékmenyiség, veszélytelenebb legyen, hiszen nem az a nedvességtartalma és a tetejébe nem az a pH-ja, ami még nem azt jelenti, hogy nem lúgos, de egy 10-es kémhatás egészen más, mint egy 13-as kémhatás a veszélyeztetettség és az okozott problémák tekintetében.

Ferenczi Gábor, kik írták alá az engedélyeket? 2006-ban a környezetvédelmi felügyelőség írta alá, és ahogy ismertettem, ilyen előzmények utána adta ki az engedélyt. Nem is lehetett másképpen, ha nem adja ki az engedélyeket, akkor törvénytelenséget követ el, és ennek mindenfajta konzekvenciáját kell viselni, minimum bírósági eljárást.

Daganatos megbetegedések, negatív kihatás. Én azt gondolom, hogy nem véletlen az, és ettől azt üggyől teljesen függetlenül tudom mondani tisztelt képviselőtársak, hogy ebben a hazában az európai átlagnál háromszor nagyobb a rákos megbetegedések száma. Ez nem véletlen. Ez nem az, hogy a jó isten Magyarországot sújtja csak és kizárólag. Ez arról szól, hogy elképesztő méretekben az ipari termelés következtében a környezetünk szennyezett leginkább mindenfajta vegyi anyaggal. Akár szerves, akár szervetlen vegyi anyag. Ennek ékes példája az, hogy az Európai Unió felmérése szerint az átlag európai polgár vérében most, ebben a pillanatban minden egyes polgár vérében 65-70 különböző olyan vegyi anyag van, ami rákkeltő. Ez pedig abból következik, hogy olyan ipari termelés zajlik, olyan közlekedés zajlik, olyan levegőszennyezés történik, olyan vízszennyezés. Tehát, miközben a tudomány nem tudja bebizonyítani, mert lehetetlenség bebizonyítani, hogy az adott térségben lakó személyek vagy akár egyetlen egy személy megbetegedése, rákjának kialakulása hogyan áll összefüggésben az adott szennyező anyaggal, nem tudják bebizonyítani a természettudomány mai állása szerint, vélelmezhető, hogy nyilvánvalóan a környezetünkben, a vízünkben, a levegőnkben, a talajunkban, az élelmiszereinkben ott található szermaradványok vagy uram bocsá', akár nehézfémek bizony hozzájárulnak a rákos megbetegedések kialakulásához.

Hogy milyen rizikóként jelennek meg, egy dohányosnál egy nem dohányosnál, egy háromévesnél egy 68 évesnél, ezt senki a világon nem tudja megmondani, és tudományosan bizonyítani. Én azt merészelem állítani, bizonyítani ugyan nem tudom, de biztos, hogy nemcsak abban a térségben, hanem hazánkban a rákos megbetegedések kialakulása a környezetszennyezésnek is köszönhető.

Lasztovicza Jenő képviselő úr, az üzem új terveket készített-e. Ebben a tekintetben a kormány által biztosított felügyelet rákényszerítette, hogy új tervek készüljenek, azaz, ahogy említettem a száraz technológia tekintetében.

Ami viszont azt a kérdéskört illeti, mások is említették, Lasztovicza Jenő képviselő úr is említette, bizony a következő tény: október 4-ig – és ez tény – a cég semmifajta kérelmet nem adott be arra az eshetőségre felkészülve, hogy 2011. február 28-án lejár az engedélye, és október 4-ig semmifajta engedélyt nem kért a február 28-án lejáró engedélye utáni időszakra.

Kettő. Tény, hogy egy ilyen tározótér megépítése másfél-két évet vesz igénybe. Onnan lehet ezt tudni, hogy amikor építették, példának okáért, a 10-es tározóteret, annyi időt vett igénybe. Magyarul, bizonyítani nem tudom, de élek a gyanúperrel és feltételezéssel, hogy bizony itt történhetett egy olyan játék, idézőjelbe téve a szót, a játék szót, hogy pontosan tudták, mivel a bauxitot – és ez is tény – Boszniában bányásszák, onnan hozzák ezt a természetes ásványt, annak érdekében, hogy itt, ebben az üzemegységben feldolgozzák. Mellesleg megjegyzem, hogy a cég vezetőjétől tudom, hogy a német alumíniumipar számos cége azt a stratégiát követi, hogy Boszniában bányákat vásárol, ott kitermeli a bauxitot, ott feltárja, ott van a vörösiszap-probléma, és onnan intermedierek számítót anyagot szállítanak Németországba, és ott van a végső feldolgozás. Mivel bauxit magyar területen, illetve ebben a térségben már hatékonyan, költségtakarékosan kitermelés tekintetében nem létezik, Boszniából szállították ide, ez tény. Innentől kezdve a vörösiszap itt maradt, és nagy valószínűséggel a cég stratégiája az volt, hogy majd ugyanúgy, mint a német cégek, ugyanúgy Boszniába helyezi át a tevékenységét. Viszont az utolsó pillanatig, amíg az engedély nem járt le, a 10-es tározóteret a maximumig ki akarta aknázni, a szó átvitt értelmében, ki akarta használni. Ennek tekintetében minden olyan dokumentáció, amely a magasításról szól, és ezzel kapcsolatos engedélyek megkérése nyilvánvalóan rendelkezésre áll bárki számára, akár parlamenti képviselő az illető, akár nem.

Igen, azzal a feltételezéssel lehet élni, hogy február 28-a után ezen a helyszínen nem kívántak volna ilyen jellegű tevékenységet folytatni. Ebből származik a probléma is, ugyanis a 10/A kicsi tározótér mindösszesen fél évre volt alkalmas, sőt, a száraztechnológia bevezetése nélkül még sokkal kevesebb időre lett volna alkalmas, hogy tározóterként funkcionáljon.

Kovács Tibor ténymegállapító, illetve ilyen jellegű dokumentumai. Én Csurka úrral ellentétben a szakmaiságot nem tartom kommunista trükknek, ugyanakkor szeretném jelezni, hogy minden, ami itt elhangzik, az vagy megalapozott szakmailag anélkül, hogy 200 millió papírt hoztunk volna ide, vagy pedig ezek a dokumentumok léteznek. Tehát képviselő úr számára, ahogy ő helyesen mondja, ami ténymegállapítás egy ilyen esemény bekövetkezése után megtörténik, azok a dokumentumok bárki számára, nem kell, hogy parlamenti képviselő legyen az illető, bárki számára hozzáférhető. Akár a katasztrófavédelem rendelkezhet ilyen jelentésekkel, mondom, rendelkezhet, mert én nem vagyok a katasztrófavédelem képviselője. Ha a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízügyi szakterület jelentkezik, nagyon szívesen a bizottság számára átnyújtjuk.

Környezetvédelmi ellenőrzés, előtte mit vizsgáltak, Györffy Balázs kérdezte, felelősség, károkozás kérdése. Meg vagyok róla győződve, hogy nincs olyan épeszű ember ezen a földgolyóbison, a tulajdonosokat, a MAL Zrt. tulajdonosait is beleértve, aki akarta volna, hogy egy ilyen dolog bekövetkezzen. Meg vagyok róla győződve. Értelmes, normális, mentálisan egészséges ember ilyet nem akarhat. Ez viszont nem kisebbíti annak a felelősségét, hogy a dolog mégiscsak bekövetkezett anélkül, hogy valaki akarta volna. Márpedig azért következett be vagy következhetett be a dolog, mert olyan lépések történtek, mint esetlegesen a tározótér túltöltése, vagy a nem megfelelő módon történő falmagasítás, egyáltalán, hogy a falmagasítás bekövetkezhetett, amelyek egyenesen vezettek a katasztrófa kialakulásához. Ebben a tekintetben viszont a felelősség kérdése, nyilvánvalóan a felelőssége

megáll azoknak, akik tulajdonolják az adott intézményt, létesítményt, vezetik az adott létesítmény, illetve intézményt. Az övéké a technológia, az övéké a vörösiszap, az övéké a tározótér annak minden egyes porcikájával egyetemben.

Környezetvédelmi ellenőrzés, hogy mit vizsgáltak előtte. Igen, igaz a hír, még egyszer hangsúlyozom, hogy pontosan előírja a jogszabály, hogy ilyenkor a hatóság, amely évekkorábban kiadta az engedélyt, az adott évben mit vizsgálhat. Ez valójában nem más, mint egy adminisztratív jellegű munka. Itt van a jelentés a keletkezett kommunális hulladékról és a fuvarlevelekről? Itt van. Kipipálva. Itt van a jelentés a hőmérséklettartományokról? Itt van, kipipálva. Ilyen jelleggel végigmennek az egész papírmunkán, leporolják a tenyerüket és aláírták jogszabály szerint, mert az Európai Unió meg a magyar jogszabályok ezt várják el: Megtörtént az ellenőrzés és hazamennek a legények, hogy itt poetizáljak egy kicsit.

Nyilvánvalóan azt gondolom, hogy többek között például kötelező biztosítást kellene kötni minden olyan cégnek Magyarországon, és ilyen jellegű törvény megalkotását én kezdeményeztem. Ez jelen pillanatban folyamatban van. Minden olyan cég, amely környezetvédelmi hatásvizsgálat-köteles, urambocsá, szűkítem a kört, veszélyes hulladékkal foglalkozik - ebben az esetben tudom, hogy mit mondtam öt vagy tizenöt perccel ezelőtt -, kötelező legyen biztosítást kötnie. Nem biztosítékahagyásról beszélek, amit aztán a banknál fel lehet oldani, hanem kötelező biztosítás, ami nagyon komoly dolog, mert a Magyarországon található 1200-1500 veszélyes hulladékkal foglalkozó cég közül a kötelező biztosítást felelősségem teljes tudatában azt mondom, hogy nincs több mint 15, de lehet hogy sokat mondtam, amely meg tudná fizetni. Ebben a pillanatban ez azt jelentené, hogy a piacon egy tőkekoncentráció történne, és csak azok maradnának életben, akik nemzetközi biztosítótársaságok viszontbiztosítási rendszerén keresztül ki tudnák fizetni. Mi történne akkor? Hát például az, hogy nem a Magyar Államnak kellene a károk felszámolásának költségeit állni. Mi történne? Hogy az embereknek azonnal segítenének, de abból a pénzügyi alapból, amit a biztosító kellene, hogy biztosítson, és nem az államnak kellene az adófizetők zsebéből állni ezeket a költségeket. Helyes, hogy a Magyar Állam teszi ezt? Helyes. Ugyanakkor nem a Magyar Államnak kellene, hanem a biztosítóknak ebben az esetben, amint elmondtam, illetve a MAL Zrt-nek.

Gögös Zoltán képviselőtársunk, vállalkozók problémái, földpótlás 70 kilométerről. Nagyon megszívlelendő az utóbbi a földpótlás tekintetében, ugyanakkor nem ismerem a konstrukciókat, tehát hogy milyen árviszonyok, milyen mennyiség. Csak kis színesként szeretném megjegyezni, hogy akkor, amikor ott voltunk a nagy ínség közepette, és 40 ezer tonna kőzetre volt szükség, a 10 kilométerre lévő bánya tulajdonosát felhívva a bányamesternek adtam ki az utasítást, hogy azonnal indítsa el a robbantást. Ezek után mi történt a bányával, illetve a robbantómesterrel? Vegzálták azért, merthogy lerobbantott egyszerre 40 ezer tonnát, és az ő kvótája nem erről szólt. Külön jelentést írtam, hogy megvédjem az embert annak érdekében, hogy igen, az én parancsomra és utasításomra indította el a kőzet lerobbantását annak érdekében, hogy ne 70 vagy 80 kilométerről kelljen odahozni még akkor sem, ha 70 vagy 80 kilométerről esetleg azt mondták, hogy jobb árat adnának ilyen mennyiség tekintetében. Tehát az összes körülmény figyelembevételével kell a képviselő úr javaslatait igenis komolyan venni.

Átnéztem ugyan tiszteleggel, azt súgta a fülembé, hogy nem kéri, hogy választ adjak ezen felvetéseire, amit írásban átadott, átnéztem és jelzem, hogy nagyobb része a katasztrófavédelmet, illetve a mezőgazdaságot illeti, ahogy ő azt jelezte. Úgyhogy engedje meg elnök úr, hogy képviselő úr felé is jelezzem, hogy hivatalból továbbítom egyrészt a Vidékfejlesztési Minisztérium megfelelő államtitkárságai felé, másrészt pedig a kormány megfelelő szervei felé a képviselő úr jogosnak tűnő felvetéseit.

Nagyon köszönöm Ékes József helyzetelemzését, tökéletesen egyetértek mindazzal, amit elmondott, nem tudok hozzátenni semmit sem, mert akkor butának esnek ki.

Kepli Lajos képviselő úr, elnök úr, a lág mint probléma. Kitértem erre a kérdéskörre, igen, én azt gondolom, hogy az egyik legnagyobb probléma az volt, hogy nem költséghatékonyság mentén tevékenykedett a cég, illetve azt merészelem feltételezni, hogy az engedélyekben leírtakat nem tartották be. Ezért folyik a nyomozás, többek között rendőrségi nyomozás zajlik az ügyből kifolyólag, mert hiába van valami, ami le van írva a papíron. A papír mindent elbír, és ugyanakkor pedig a valóságban esetleg nem az történik, de ez nagyon fontos momentuma az egész kérdéskörnek, ugyanis ez büntetőjogi következtetéseket vonhat maga után. Ilyen tekintetben én azt tudom mondani, hogy nagyon helyes, hogy a bűnüldöző szervek, ha itt egy bűncselekmény gyanúja merül föl, teszik a dolgukat.

Miből épült a gát? Nagy valószínűséggel a fatüzelésű hamu, amit esetleg használtak, de ezt is ki kell deríteni. Ez egyszerű dolog. Ez a fajta salak még jobban alkalmatlan ilyen jellegű létesítmények gátjainak megépítésére. Nem sokkal jobb a másik salak, de az, hogy fatüzelésű, egész más jellegű hamut és pernyét eredményez, mint ahogy azt elnök úr is mondta és tudja.

Hölgyeim és Uraim! Én ezzel kívánom zárni a válaszaimat, és remélem, most a végén egyetlen egy képviselőtársamat sem botránkoztatom meg azzal, hogy a végére egy, nem a témához kapcsolódó bejelentéssel szeretnék élni.

Nem ebben a hivatalomban, hanem férfiúi mivoltomban szeretnék minden jelen lévő hölgynek boldog nőnapot kívánni. Köszönöm szépen, hogy meghallgattak.

ELNÖK: Köszönjük szépen az államtitkár úr részletes beszámolóját és a kérdésekre adott válaszait. Amennyiben nincs több kérdés, mi áttérünk a következő napirendi pontra, az államtitkár úrnak pedig köszönjük szépen, hogy rendelkezésünkre állt. *(Dr. Illés Zoltán: Természetesen. Köszönöm szépen, elnök úr.) (Dr. Illés Zoltán távozik az ülésteremből.)*

A meghallgatásokra beérkezett javaslatok ismertetése (a vizsgálóbizottság ügyrendjének 7. §-a alapján), döntés a meghallgatandó személyekről és időbeni ütemezéséről

Kicsit felgyorsítanám az eseményeket. Kiosztottunk a bizottsági ülés előtt két táblázatot. Mindenki megkapta. Az egyik, amelyik két lapon van, tartalmazza a kivonatát annak az óriási mennyiségű anyagnak, amit a Magyar Nemzeti Vagyonkezelőtől kikértünk privatizációs szerződések címszó alatt és a privatizációs szerződésben vállalt kötelezettségeket. Itt apró betűs részben fel vannak sorolva. Ennek a kigyűjtése is több hetes munkát vett igénybe, a következő lépcső tételesen ellenőrizni, hogy ezek a kötelezettségvállalások teljesültek-e. Ehhez újabb további anyagokat kellett és kell majd folyamatosan a vagyonkezelőtől és egyéb helyekről beszerezni. A teljes dokumentáció természetesen a bizottság bármely tagjának a rendelkezésére áll előzetes időpont-egyeztetéssel, fent az 540-es bizottsági szobában meg lehet ezt nézni. Mivel nincs ott állandóan ember, ezért szükséges az előzetes időpont-egyeztetés. Óriási mennyiségű anyagról van szó, ezért nem hoztuk el ide a bizottsági ülésre, képtelenség lett volna ezt sokszorosítani a bizottság tagjai számára. Ezért próbáltuk elkészíteni ezt a kivonatot.

A másikon pedig szintén a vállalások láthatók. Itt szét lett bontva azonnali végrehajtás, rövid távú, középtávú, hosszú távú végrehajtásra. Megint csak az a kérdés, hogy mi az, ami teljesült. Tehát a privatizációs szerződések kapcsán ezen a vonalon fogunk tovább menni. Egyébként ami érdekes információ, hogy tulajdonképpen, hogyha megnézzük a végén az összesítést a hosszabbik táblázatnál, a vételár az összes, a teljes magyar alumíniumipari vertikumot vagy iparágat közel kétmilliárd forintért privatizálták ki, az értékesített üzletrészre jutó jegyzett törzstőke pedig 8,5 milliárd körülbelül. Tehát ennek a négyszerese. *(Gógös Zoltán: Ez azért ennél bonyolultabb, elnök úr!)* Tehát itt is elég nagy aránytalanság áll fenn. *(Közbeszólások.) (Gógös Zoltán: Ez egy piac, vegyél meg valamit, ami csődben van, mert nem kell senkinek.)* Nyilván az árleszállítás azért történt, mert kötelezettségeket vállaltak, ezért kell

ellenőrizni, hogy a kötelezettségvállalások teljesültek-e. Értem én azt, hogy a Szocialista Pártot zavarja, ha mi ezt ki akarjuk deríteni, de ettől függetlenül ezt ki fogjuk vizsgálni. (*Gőgös Zoltán: Nem zavar minket.*) A privatizáció – természetesen tudom, hogy – a szocialista kormány alatt történtek, természetes, hogy zavarja őket. (*Gőgös Zoltán: Ne kerüljön az utcára több ezer ember. Azért. A Pápai Húsipari Rt. miért kapott hitelt? Hogy ne legyen 1500 munkanélküli.*) Ettől függetlenül ki fog derülni, hogy a kötelezettségek teljesültek-e vagy nem. Itt vannak a számok, szerintem most ne menjünk bele a számok elemzésébe, de minket úgyis elsősorban az érdekel, hogy a szerződésben vállalt kötelezettségek teljesítve lettek-e. Mert ha nem, akkor teljesen mindegy, hogy mennyiért lett eladva vagy mennyiért vették meg. Innentől kezdve bizonyítva van az, hogy amit bevállaltak, azt nem teljesítették. (*Kovács Tibor: És, és akkor mi van?*) (*Gőgös Zoltán: És mi van a 12 fideszes AG-val?*) Most mi nem a fideszes AG-t, vagy nem tudom, mit vizsgálunk, mi most a MAL Zrt. privatizációját vizsgáljuk ennek a bizottságnak a feladatkörében. Kovács Tibor!

KOVÁCS TIBOR (MSZP): Én azt szeretném kérni, elnök úr, hogy ezt a táblázatot, amit adtak, kapjuk meg elektronikusan, mert olyan apró betűvel van, hogy nagyítóval kell nézni.

ELNÖK: Természetesen! Körbe fogjuk küldeni emailben.

KOVÁCS TIBOR (MSZP): És még egyszer szeretném kérni, amit az államtitkár úr itt félmondat erejéig ugyan megígért, de hangsúlyozottan szeretném kérni, hogy azok a hatóságok, akik ott, a katasztrófát illetően nyilvánvalóan vizsgálatokat folytattak le, akár a környezetvédelem, akár a katasztrófavédelem, akár a tűzoltóság, és ezek ténymegállapító jelentéseket készítettek, ezeket ismerhesse meg a bizottság. Ezek a jelentések nem lehetnek olyan terjedelműek, hogy ne lehetne őket áttekinteni, mert úgy gondolom, hogy a bizottság célja az, hogy megállapítsa azt, hogy történt-e valamilyen törvénytelenység, ami odavezetett, hogy a katasztrófa megtörtént. Ez a célja a bizottságnak, hogy ezt megállapítsuk. Hogyha egyes bizottsági tagok itt mindenféle privatizációs történeteket akarnak felderíteni, lehetséges természetesen, mi még partnerek is vagyunk benne, mert a tényyszerűségnek, meg az igazságnak a kiderítésében mi is partnerek vagyunk, és véletlenül sem szeretnénk, még a látszatát is el akarjuk kerülni, hogy bármiféle törvénytelenység felderítésében ne lennénk partnerek. Mi élharcosai vagyunk. Egy dologban nem vagyunk partnerek, ezt szeretném előre jelezni. Boszorkányüldözésben nem vagyunk partnerek, tényfeltárásban partnerek vagyunk. De ehhez az kell, hogy tényekről beszéljünk és nem mendemondákról. Tehát kérem, elnök úr, egyrészt ezt, másrészt azt, hogy szerezzük be azokat a jelentéseket, amiket itt az államtitkár úr megígért, hogy megkaphatunk. Bár csodálkozom, elment az államtitkár úr, de neki tudnia kéne például, hogy a hozzá tartozó hatóságok jelentései mit tartalmaznak, ennek ellenére olyan valószínűsítgetésekbe ment itt bele, amit azt mutatja, hogy vagy nincs jelentés vagy nem olvasta, vagy nem tudja, hogy mi van a jelentésben.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Én ugyan a privatizációs szerződésekben szereplő számokat, tényeket sem nevezném mendemondáknak. Azoknak az értelmezése természetesen szakembereket igényel, és én nem is vállalkoznék erre, mert ez nem a szakterületem, viszont vannak szakértők is a bizottság mögött, akik majd ezt meg fogják tenni. Természetesen önök is kezdeményezhetnek ilyet. Jávor Benedek!

JÁVOR BENEDEK (LMP): Köszönöm, elnök úr. Én azt szeretném megkérdezni, hogy van-e rá mód, hogy a privatizációs szerződések kapcsán minket elsősorban a környezetvédelmi kötelezettségek teljesítése érdekel, a szerződésekben szereplő

környezetvédelmi kötelezettségvállalások nem tesznek ki sok ezer oldalt, megkockáztatom, az összes szerződés összes környezetvédelmi kötelezettsége néhány tucat oldal ismereteim szerint. Meglehetősen sematikus dolgok kerültek bele, amelyek nincsenek tekintettel az egyes cégeknek a sajátosságaira, hogy legalább ezeket a környezetvédelmi kötelezettségvállalásokat kivonatolva megkaphatják-e a bizottság tagjai akár elektronikus vagy más formában? Ezek tanulságok lehetnek. Köszönöm.

ELNÖK: Természetesen. Ebben az összes kötelezettségvállalás szerepel, és valóban ilyen általánosságok, amit itt most hirtelen találtam, hogy a vevő a környezeti károkat felszámolja, tehát ez nagyon általánosságban van itt is megfogalmazva, és még több ilyen sorolhatnék. De nincs ennek semmi akadálya, hogy amit kért, azt megvalósítsuk. Jó, ez egyelőre egy tájékoztató jellegű táblázat volt, és akkor elektronikus formában mindenkinek meg fogjuk küldeni.

Ami még hátra van, lépünk tovább, az a javaslat a meghallgatandó személyekre. Mindenféle kommentár, meg egyebek nélkül azoknak a személyeknek a nevét itt – nem olyan sok – felsorolnám, akiknek a meghallgatását legalább két tagja a bizottságnak kezdeményezte, majd elmondom azokat is, akiket csak egy tag kezdeményezett. Tehát legalább két tag kezdeményezte Bakondi György katasztrófavédelmi főigazgató úr, Bakonyi Zoltán, Tolnai Lajos, Kling István, Deák József, Baksa György, a MAL-nak a különböző beosztású hulladékgyűjtési és vízügyi előadója, a környezetvédelmi felügyelőség előadója, és itt név nélkül szerepel még több pozíció, amelyhez tartozó neveket majd természetesen ki kell deríteni. A tározó tervének készítője és Zsigmond László, a privatizációval kapcsolatban Bakonyi Árpád, illetve a geofizikai obszervatórium részéről Toronyi Bence mint igazgató, illetve nyilván az obszervatórium szakértői. Ők már a következő, két hét múlva sorra kerülő bizottsági ülésen, ugyanis amennyiben a bizottság egyetért, abban az irányban indulnánk most el, hogy átmennénk a gát állékonyságára. Itt voltak feltételezések, hogy volt gátmozgás az utóbbi években, mozgott a gát, elmozgott arra vagy történt-e gátmozgás. Nekik, ennek a geofizikai obszervatóriumnak vannak műholdfelvételei, mérései, egészen konkrét elemzése, tehát tények, amiket majd itt elő tudnak adni a bizottság ülésén, és ez alapján tudunk következtetéseket levonni arra, hogy történt-e gátmozgás. Illetve ha már a gátnál tartunk, volt még itt – most hirtelen nem találom, – más olyan személy, Baksa György például a MAL korábbi vezérigazgatója és a tározó tervének készítője, akiknek a személye még érdekes lehet ebből a szempontból. Őket hoznánk össze egy következő bizottsági ülésen meghallgatásra, illetve akit sikerül közülnünk elérni és el is fogadja a meghívást, illetve el is jön, és utána haladnánk tovább a sorban. Addigra meglesznek a részletesebb privatizációs dokumentumok is, majd sorra fog kerülni Bakonyi Zoltán is, aki szóban tett ígéretében vállalta, hogy el fog jönni a bizottsági ülésre és szintén válaszol a kérdésekre.

Amint ezt az időjárás megengedi, a közeljövőben egy helyszíni, Kolontárra és Devecserre kihelyezett ülést szeretnénk megszervezni, ahol is tájékozódnánk a helyszínen. Egyrészt a timföldgyárban szeretnénk egy bejárást kezdeményezni, másrészt a tározókat megtekinteni és ott valaki szakértő, még nincs meg pontosan, hogy ki, de ő elmondaná, hogy konkrétan hogyan zajlik az egész folyamat, és nyilván aki a legilletékesebb ebben, hogyan történt a katasztrófa és egyéb kérdéseire a bizottságnak, ott a helyszínen válaszolna. Ezek a rövid távú tervek. Egyelőre ennyi.

Azt szeretném kérni, hogy akik még nem javasoltak meghallgatandó személyt és vannak javaslataik, azt tegyék meg itt a bizottságnak a titkárságán, hogy a lehető legteljesebb legyen a meghallgatott személyek köre. Kérdezném, hogy van-e bármelyik napirendi ponttal kapcsolatban vagy egyebekkel kapcsolatban kérdés? *(Jelzésre:)* Parancsoljon, képviselő úr.

KOVÁCS TIBOR (MSZP): Azt szeretném kérdezni, hogy ha már itt felmerült a meghallgatandók köre, akkor a geofizikai kutatóintézet hogy került a képbe? Ő kapott korábban valakitől valamilyen megbízást, és ez alapján vizsgálta ezt vagy pedig csak utólag, az ő felvételeik alapján, korábban készült felvételeiket kezdték el analizálni és vizsgálni, és az alapján jutnak, nyilvánvalóan nem véletlenül hozzák ide őket, valamilyen megállapításra? Mert ha nem valamiféle megbízás alapján mondjuk a MAL vagy valaki által, akkor ez ilyen utánlövésnek tűnik az egész, hogy ténymegállapításra jó a dolog, de hát akkor lehetne használni ezt az információt, hogy ha valamilyen korábbi megbízás alapján végezték volna ezt a kutatást ez a geofizikai kutatóintézet. Kérdezem, hogy ez hogy van?

ELNÖK: Egész pontosan geofizikai obszervatórium. *(Kovács Tibor: Igen.)* Igen, nekik volt erről, nyilván nem a MAL megbízásából, volt erről egy részletes tanulmányuk, ami egyébként az interneten is hozzáférhető. Ennek az elérhetőségét is majd körbeküldjük a bizottság tagjai számára, ahol ők felvételekkel és egyebekkel alátámasztva részletesen leírják, hogy mi történt itt az elmúlt években egy konkrétan erre, tehát a kolontári katasztrófára irányuló vizsgálat. *(Kovács Tibor: esemény utáni vizsgálat eredménye.)* Igen. *(Közbeszólásokra.)*

Nem szavazunk már semmiről, sőt amennyiben nincs több kérdés, le is zárnám a bizottsági ülést, és legkésőbb jövő hét közepéig ki fogjuk küldeni a meghívót a következő bizottsági ülésre. Köszönöm szépen.

(Az ülés befejezésének időpontja: 15 óra 05 perc)

Kepli Lajos
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Lajtai Szilvia és Dancsecs Dóra